

ΕΘΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΧΡΙΘ. 3

Ἐκαστον τεύχος Δραχ. 1

Ι
ΜΑΪΟΥ

1921

“ΕΘΝΙΚΗ ΖΩΗ,”

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΕΥΑΓ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡ. 20. - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡ. 30.
ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΔΟΛΛ. 6.

ΕΤΟΣ Α' - ΑΡΙΘ. 3.
1 ΜΑΪΟΥ 1921

ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. 1
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 44. — ΤΗΛ. Η-07

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: *Η Ελλάς του 21 αρχαιολογούσα.—*Η εὐτυχία (ποίημα).—*Εξήγησις διαφόρων περιέργων φαινομένων του ἀτμοσφαιρικοῦ ἠλεκτρισμοῦ. — Πριγκίπισσα Μαρία Βοναπάρτου.—*Ἄς κάμη κι' ἀλλοιῶς. . . (διήγημα). — *Αρχαιολογικά. — Κοινωνική θύελλα.—*Η σύζυγος. — *Η Μόδα.—*Ἐτοιμότης.—Νυκτώνει... (μυθιστόρημα). — Εἰlogae (ποίημα). — Κριτική.—Βιβλιογραφία.

Η ΕΛΛΑΣ ΤΟΥ 21 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥΣΑ

Εκ τῶν λαμπροτάτων τεκμηρίων τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ρώμης τοῦ ἐπαναστατήσαντος κατὰ τοῦ κατακτητοῦ *Ἐθνους εὐλόγως δύναται νὰ ἐξαρθῇ ἡ προθυμία τῶν λογάδων τῆς ἀγωνισθείσης Ἑλλάδος ἀνδρῶν περὶ τὴν συντήρησιν καὶ μελέτην τῶν μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἐν χρόνοις καθ' οὓς δὲν εἶχον ἀκόμη διαλυτὴ ὑπερθεῖν τῆς ἐρημωθείσης χώρας οἱ καπνοὶ τῶν ὑπὲρ Πατρίδος ἐπταετῶν θυσιῶν.

Οὕτω μεταξὺ τῶν πρώτων κυβερνητικῶν ἔργων τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ἀμα τῇ ἀνατολῇ τῆς χρυσῆς ἡμέρας τῆς ἐλευθερίας, διαφαίνεται ὁ πόθος τοῦ Ἐθνους πρὸς περισυλλογὴν καὶ διατήρησιν τῶν τῆδε κακεῖ διεσπαρμένων καὶ τεθαμμένων λειψάνων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης. Ἐνῶ δὲ πρωτεύουσα τοῦ κράτους ἦτο ἀκόμη τὸ Ναύπλιον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὤρισεν ἔδραν τῆς τότε συσταθείσης Γενικῆς Ἐφορείας τῶν Ἀρχαιοτήτων τὰς Ἀθήνας, καὶ διὰ Β. Δ. τῆς 13 Νοεμβρίου 1834 ἰδρύθη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

Τὸ πρῶτον οἰκοδομημα ὅπερ ἐχρησιμοποιήθη ὡς Μουσεῖον ὑπῆρξε τὸ λεγόμενον Θησεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπετέθησαν τὰ πολλαχθῶ τῆς πόλεως κατεσπαρμένα ἀρχαῖα. Ἐκ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀποκειμένων ἀρχαίων τὰ μὲν ἦσαν ἐν ὑπαίθρῳ, τὰ δὲ ἐν τῷ Τζαμῖ τῷ Παρθενῶνος, τὰ δὲ ἐντὸς τῶν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βράχου εὐτελῶν οἰκίσκων.

*Ἀπὸ τῆς 4 Νοεμβρίου τοῦ 1836 ὁ τότε Γενικὸς Ἐφορος Πιττάκης ἤρχισε νὰ ἀποθέτῃ ἀρχαῖα καὶ ἐν τῇ καλουμένῃ Στοᾷ τοῦ Ἀδριανοῦ. Τὸν Σεπτέμβριον δὲ τοῦ 1837 μετηνέχθησαν εἰς Ἀθήνας τὰ ἀρχαῖα τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Μουσείου, τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου Μουστοξίδου κατὰ Μάρτιον τοῦ 1829 ἰδρυθέντος, καὶ ἀπετέθησαν τὰ μὲν ἐν τῷ Θησείῳ, τὰ δὲ ἐν τῇ Στοᾷ τοῦ Ἀδριανοῦ.

Παραλλήλως ὁμοῦ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῶν προγονικῶν κειμηλίων ζῆλον τῆς νεαρᾶς Πολιτείας, ἐβάδισε καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἡ πρωτοβουλία. Ἐἴκοσι καὶ τέσσαρα ἐπίλεκτα μέλη τῆς νεοπέητος Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἐξελέχοντα ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τοῖς γράμμασι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ι. Ρίζος Νερουλόσ, ὁ Κοκκῶνης, ὁ Ραγκαβῆς, ὁ Κομπατῆς, ὁ Πιττάκης, ὁ Ἡπίτης καὶ ὁ Φωτήλας, συνήλθον τῇ 28 Μαρτίου ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἰδρυσαν τὴν μέχρι σήμερον λυσιτελῶς ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων μνημείων δρῶσαν ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν τῶν Ἀθηνῶν.

Πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν συναισθημάτων τῶν κυριαρχούντων ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν λογίων τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης περιόδου ἀνδρῶν, ἀποσπῶμεν ἐκ τοῦ λόγου ὃν ὁ Α. Ρ. Ραγκαβῆς εἶπεν ἐν τῇ Ἀκροπόλει, πρὸς τοὺς αὐτόθι συνελθόντας πρώτους ἐταίρους τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας τὰ ἐξῆς:

«Συνερχόμενοι ὑποκάτω τῶν γιγαντιαίων τούτων ἔργων τῶν προπατόρων μας, τὰ ὁποῖα καὶ ὡς ἐρείπια μᾶς ἐκπλήττουσιν, αἰσθανόμεθα τὴν καρδίαν μας πάλλουςαν, ὅταν ἐνθυμώμεθα ὅτι ἡ γύμνωσις καὶ καταστροφή των εἶναι τῆς ἐθνικῆς παρακμῆς καὶ τῆς δουλείας μας τὸ μνημεῖον, καὶ ὑπερηφάνως ἐπιδεικνύομεν ὡς ἐν τῶν ἀσπαστοτέρων τεκμηρίων τῆς πολιτικῆς μας ἀναγεννήσεως [καὶ τῆς νέας ἐγγραφῆς μας εἰς τὸν πίνακα τῶν προοδευόντων ἐθνῶν, τὸ πρὸς τὰ λείψανα ταῦτα θρησκευτικὸν σέβας μας, τὴν ὑπὲρ αὐτῶν κηδεμονίαν τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ἐκ νέου σχεδὸν ἀνέγερσίν των, ἣτις προσαρτᾷ οὕτως εἰπεῖν τὸν αἰῶνά μας εἰς τὸν τοῦ Περικλέους καὶ Κίμωνος, ἣτις ἀπεικονίζει τὴν τάσιν καὶ προσπάθειαν τῆς κοινωνίας μας, ζητούσης ν' ἀνοικοδομήσῃ καὶ ἠθικῶς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων τῆς. Ἐν ὅσῳ τὸ σκότος τῆς βαρβαρότητος ἐκάλυπτε τὴν Πατρίδα μας, καὶ! εἶχομεν ληθμονηθῆ ἀπὸ τὰ ἔθνη τῆς γῆς καὶ ἐτιθέμεθα ἐν νεκρῶν μέρει. Τὰ ἰμάτιά μας διενέμεντο ἰσχυροὶ καὶ μᾶς ἐκληρονόμου κατ' ἀκλήριαν. Ἐν φερμάνιον τῶν δορυκρητόρων μας ἤρκει διὰ νὰ γυμνώσῃ τὸν γέροντα αὐτὸν Παρθενῶνά μας, καὶ ὁ "Ἕλλην οὐδ'" ἐρωτᾷτο, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἠναγκάζετο νὰ σχίξῃ μὲ ἱερόσυλον πρίονα τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου διὰ τὰς γλυπτοθήκας τῶν ξένων. Ἄλλ' ἰδοὺ ἀνέστημεν ἔθνος, καὶ ἄς τὸ ὁμολογήσωμεν εὐγνωμόνως, τὰ ἔθνη ἐπευφήμησαν εἰς τὴν ἀνάστασιν μας καὶ ἐσεβάσθησαν ἔκτοτε τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἰδιοκτησίαν μας. Αἱ ἀρχαιότητές μας, ὅσαι δὲν εἶχον ἀπαχθῆ, ἐμείναν ἔκτοτε εἰς τὸν τόπον μας καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι εἴμεθα ταμίαι πολλῶν πολυτίμων καὶ μηκέτι ἀνακαλυφθέντων ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων. Οἱ φιλόλογοι τῆς Εὐρώπης ἔχουν πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς περιμένουν τὴν λύσιν διαφόρων ἱστορικῶν ἀποριῶν, διαφόρων ζητημάτων περὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, διότι τὸ πρῶτον τῆς λύσεως μέρος ἦτο τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀπελευθέρωσις καὶ τὸ εἶδον ἐνδόξως περατωθέν».

Εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν ὀφείλονται πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἔρευναι αἱ γενόμεναι ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Κράτους μέχρις ἡμῶν, καὶ τὰ Πρακτικὰ αὐτῆς μετὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος εἶναι ἡ κυριωτάτη πηγὴ πρὸς ἐξιστόρησιν αὐτῶν.

Αἱ πρῶται σκαφικαὶ ἐργασίαι πρὸς ἐξερεύνησιν ἀρχαίων τόπων, περιωρίσθησαν ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν. Ἐνταῦθα θὰ ἐκθέσωμεν ἐν περιλήψει τὰς ἐργασίας, ἄς δαπάναις καὶ πρωτοβουλία τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας ἐπεχειρήσεν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη, ἀμα τῇ δημιουργίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Έν έτει 1838 ήρξατο ή εκχωμάτως του Πύργου του Κυρήστου, άπεκαλύθη το άνωθι του Δουσιακού θεάτρου χορηγικόν μνημείον του Θρασύλλου, όπερ ήρείπώθη κατά την έν έτει 1826 πολιορκίαν της Άκροπόλεως, υπό των Τούρκων και άνωρύχθη βαθεία τάφος κατά το μέσον του χώρου του καλύπτοντος το Δουσιακόν θεάτρον, καταδείξασα ότι βαθυίδες του θεάτρου ήσαν λατομημέναι έν τω βράχφ.

Ένταύθα είναι άξιον να μνημονεύσωμεν γεγονός, έξ εϋ άποδεικνύεται ή στοργή, μεθ' ής το έθνος, άμκ τή πολιτική αυτού αναβιώσει, περιέβαλε το ύπερ των προγονικών κειμηλίων έργον. Έπερπεκώσαιο σπουδασταί του Έθνικού Πανεπιστημίου και των έν Αθήναις Γυμνασίων, ήγουμένων των καθή ητων αυτών, έφοδιασθέντες υπό του Έπουργείου των Στρατιωτικών δι' άξινών, πτύων και άμαξών, έπελάθοντο της άποκαλύψεως του θεάτρου. Δυστυχώς όμως ή Διοίκησις άπεκώλυσε τους ένθουσιώντος νέους να έπιτελέσωσι την ευγενή αυτών έπιχείρησιν και το έργον τότε έματαιώθη.

Κατά το 1839 περιεσκήθη ο Παρθενών, άπεκαλύθησαν αι βαθμιδες αυτού καθ' όλην την περιφέρειαν και ή λιθόκτιστος βάσις, έφ' ής ο Παρθενών στηρίζεται προς δυσμάς και μεσημβρίαν. Αι έργασια αύται είναι άξιοσημείωτοι, διότι και αύτας εύρέθησαν ένδεκα τμήματα της ζωφόρου, πέντε των μετωπών και έν των έναντίων.

Κατά το έτος τουτο άπεκαλύθη μέρος του αρχαίου εδάφους, έφ' ου εύρέθησαν τα βάρη πολλών άγαλμάτων, το του Διίτρεφους, της Αθηνάς. Έγείας, του Έπιχαρίνου και άλλα. Προσέτι δε άπεκαλύθησαν τα Προπύλαια καταρριφθέντων πάντων των έπιτειχημάτων, άτινα είχαν έγείρει κατά τον χώνον εκείνων οι κατακτηταί. Συγχρόνως δ' έξετάρησαν αι βαθμιδες των Προπυλαίων και εύρέθησαν κάτωθι μεταγενεστέρου προμαχώνος τα άρχαιονικά άρθρα του ναού της Αθηνάς Νίκης, όστις τότε άνωκοδομήθη. Καί έν τω Έρεχθειώ έργων σκαφικά έργασια κατά το έτος τουτο, δι' αυτών δε μεταξύ άλλων σπουδαίων εύρημάτων εύρέθησαν και παλλά των περικοσμούστων την ζωφόρον άγαλμάτων. Ώςούτως τότε άπεκαλύθησαν δύο ναοί, ο της Βρυωνίας Αρτέμιδος και ο του Αύγουστου.

Κατά το αυτό έτος έπερατώθη ή έσκαφή του Πύργου του Κυρήστου και περιεσκήθη ή λεγομένη Πύλη της Άγρής μέχρι του αρχαίου εδάφους. Έτι δε και έν Δελφοίς και έν Πειραιεί ένέγοντο σκαφικά έργασια. Κατά τα έτη 1840 και 1841, έγένοντο έργασια προς έπισκευήν των άντηρείδων του Όλυμπίου και προς έξερεύνησιν ενός των έν Μυκή καις θησαυρών, ήτις όμως δεν έπερατώθη τότε.

Κατά τα έτη 1841 και 1842 έγένοντο έργασια προς άνατύλωσιν των κιόνων και του σήκου του Παρθενώνος άποκαθαιρομένου δε του άρχαιου μέρους της περιστάσεως του ναού εύρέθησαν τρία άνάγλυρα της ζωφόρου. Τότε έγένοντο έρευναί και έν Λεβαδεία προς άνακάλυψιν του Άγτρου του Τροφώνιου έν Αθήναις δε επί του Άρείου Πάγου και περι το Άντρον του Πανός, ένθα άπεκαλύθησαν αι βαθμιδες αι άγουσαι πλαγίως είς την Ακρόπολιν.

Ταυτοχρόνως έγένοντο υπό της Αρχαιολογικής Έταιρείας έργασια προς συναρμογήν των κατακειμένων αρχαιονικών μελών του Παρθενώνος, επί των όρχικών αυτών θέσεων, έξκαλούθησασαι και κατά τα έτη 1842 και 1843, ότε άνεστύλωθη ύλόκληρος ο κομψός ναός της Αθηνάς Νίκης: τώ 1844 έγένετο μικρά σκαφική έργασια κατά την μεσημβρινήν πλευράν του Παρθενώνος και εκκαθήθη ή βόρειος πρόστασις του Έρεχθειού, από τω Τουρκικών κτισμάτων κατά την έργασίαν ταύτην εύρέθησαν έπί τα τμήματα της ζωφόρου τ' Έρεχθειού. Προς άποκάθαρσιν δε του μνημείου τούτου ήσχολήθη ή Αρχαιολ. Έταιρεία και κατά το 1845. Καί αυτό δε έπνευλήθη ή έξερεύνησις της μεσημβρινής πλευράς του Παρθενώνος, καθ' ήν εύρέθησαν έξ τμήματα της ζωφόρου αυτού, και άφηλλάγησαν τα Προπύλαια της Ακροπόλεως των έν αυτοίς βαρβαρικών

κτισμάτων. Κατά τον χρόνον τουτον έγένοντο σκαφικά έργασια κατά το δυτικόν μέρος της Ακροπόλεως, καθ' ός εύρέθησαν 57 έπιγραφαι παρά το βάρη του Άγρίππυ και άπεκαλύθη μία βαθμιά της κλίμακος ήτις ήγεν είς τα Προπύλαια. Τών έργασιών τούτων σημαντικόν μέρος έπετέλεσαν τή χρηματική βοήθειά του έν Αθήναις πρεσβευτού της Γαλλίας Piscatory Γάλλο: σπουδασταί της έν Παρισίους Σχολής των Καλών Τεχνών. Ώςούτως ο Piscatory διά των Γάλλων σπουδαστών έδοθήθη την Αρχαιολογ. Έταιρείαν είς την άναζήτησιν των αρχιτεκτονικών μελών του Έρεχθειού, άτινα είχαν τάφη είς τους περίξ αυτού σωρούς των έρειπίων. Τότε δε εύρέθη άνελπίστως ή πέμπτη έν των Κορών αίτινες βασταζουσι την μεσημβρινήν πρόστασιν του Έρεχθειού.

Αρχαιολογικά έργασια προς άποκάθαρσιν του Έρεχθειού και του Παρθενώνος έξκαλούθησαν και κατά τα έτη 1846, 1847 και 1848, ότε έπεχειρήθη και ή έσκαφή του έπί Ρηγίλλη Ώσειου, καθ' ήν άπεκαλύθησαν τα χαρακτηριστικώτερα μέρη του οικοδομήματος τούτου.

Κατά το 1849 — 1850 έξκαλούθησεν ή έσκαφή του Ώσειου και μικρά τις έργασια έν τή Ακρόπολει κατά δε το 1851—1852 κατεσκευάσθη ή άναβάθρα της Ακροπόλεως και έσκαφη το καλούμενον Βουλευτήριον.

Από του 1852 μέχρι του 1858 δεν έγένοντο έρευναί αρχαιολογικά υπό Έλλήνων έπιστημόνων, το μεν διά την έπιδημίαν της χολέρας, το δε διά την διάλυσιν της Αρχαιολ. Έταιρείας, ήτις άνασταθεύσα κατά το 1858 έξκαλούθει μέχρι σήμεραν το έθνικόν αυτής έργον.

Τοιαύτη ύπήρξεν ή δράσις της Έλληνικής αρχαιολογικής έπιστήμης κατά την πρώτην εικοσαετίαν, από της άπελευθερώσεως της μικράς εκείνης γωνίας ήτις άπέτέλεσε την πρώτην μικράν Ελλάδα. Καί είς την δράσιν ταύτην όρείλεται ή ευγενής άμιλλα πάντων των πεπολιτισμένων μεγάλων κρατών, άτινα έν τή πατρίδι της Αρχαιολογίας ίδρυσαν ίδίαν έκαστον αρχαιολογικήν Σχολήν, προς άποκάλυψιν και μελέτην των μνημείων του Έλληνικού πολιτισμού. Διά τουτο, εάν οι τεθνεώτες έχωσιν αίσθησιν τινα των έν τω έπιγείφ κόσμφ συμβαινόντων, βεβαίως ή ευγενής ψυχή του ίδρυτου της αρχαιολογικής έπιστήμης Ιωάννου Βίνκελμαν θα ήσθάνθη εύρεστον έκπληξιν, ότι έν του όμίλου των χολιά τε και πρώτζα φαγιάδων, προήλθον μικρόν από του θανάτου αυτού, άνδρες έπιλεκτοι, αίτινες τοσούτα είργάσαντο ύπερ της Αρχαιολογίας.

Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

τακτικός καθηγητής της Ριζαρείου Σχολής

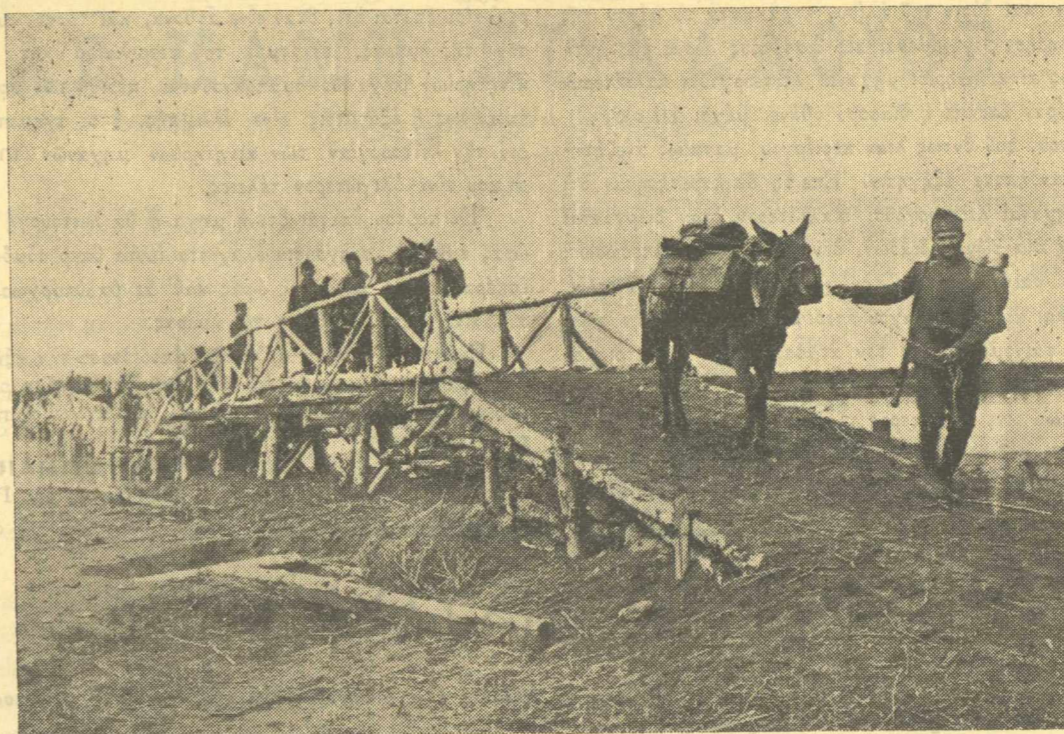
Η ΕΥΤΥΧΙΑ

Στην άγια βαρυχειμωνιά σύννεφα, μπόρες, χιόνια, εκείνος σκάβει άκούραστος, εκείνος σκάβει αίώνια: στη λαύρα του καλοκαιριού ποϋ και την πέτρα άνάβει, εκείνος σκάβει άκούραστος, εκείνος πάντα σκάβει

- Άνθρωπε, τι γυρεύοντας σκάβεις βαθειά το χώμα;
- Σκάβω να βρω το θησαυρό ποϋ δεν τον ηρω ακόμα.
- Κι αν έτσι, χρόνους σκάβοντας, δε βρης το θησαυρό σου;
- Θα πω στο άσήκωτο κορμί: σουσκαψα τάφο' στρώσου.

Ιωάννης Πολέμης

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΝ ΕΠΟΠΟΙΙΑΝ

Η διάβασις του ποταμού Γάλλου.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΕΡΙΕΡΓΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Ο Φραγκλίνος θεωρητικώς (1749) και ο Delibard πειραματικώς (1752) απέδειξαν ότι ή άστραπή δεν είνε ή ηλεκτρικός σπινθήρ, ή δε βροντή είνε ο ψόφος ο έκ του σπινθήρος τούτου παραγόμενος. Έάν τις παρατηρήση άστραπής και βροντάς, κατά θελλώδεις ήμέρας ή νύκτας, εύκόλως θα ένοήση ότι ή άτμόσφαιρα είνε πλήρης ηλεκτρισμού. Δι' όργάνων εύπαθών των ηλεκτρομέτρων, έμέτρησαν μάλιστα το δυναμικόν του άτμοσφαιρικού ηλεκτρισμού και έβεβαίωσαν ότι τουτο αυξάνει μετά του ύψους 100 βόλτ περίπου κατά μέτρον.

Έάν λάβωμεν σφαίραν μεταλλικήν μεμονωμένην ήλεκτρικώς και φορτωμένην άρνητικού ήλεκτρισμού, πείραμα στοιχειώδες, θα παρατηρήσωμεν τα αυτά φαινόμενα. Διά τουτο παρομοιάζουσι την γήν, ήτις είνε σφαίρα μεμονωμένη έν τω διαστήματι, ως σφαίραν μεταλλικήν φορτωμένην άρνητικού ήλεκτρισμού.

Άλλ' αν ήδυνήθησαν να βεβαιώσωσι τον ήλεκτρισμόν έν τή άτμοσφαιρά και να μετρήσωσι μάλιστα το δυναμικόν αυτού είς τα διάφορα αυτής ύψη, δεν ήδυνήθησαν όμως να δώσωσιν έπαρκή εξήγησιν του «πόθεν προέρχεται ο ήλεκτρισμός οϋτος». Αι θεωρία ότι γεννάται έκ της τριβής του άέρος επί του εδάφους, έκ της έξατμίσεως του ύδατος του έμπεριέχοντος διαλελυμένα άλιτα, έκ της συμπυκνώσεως των ύδατωδών άτμών (θεωρία του Palmieri) δεν έθωρήθησαν έπαρκείς. Άλλ' οϋδ' ή του λόρδου Kelvin του μεγάλου Άγγλου τούτου φυσικού, δεχομένου ότι ή γή κατά την άρχήν της γεννήσεώς της απέκτησε τον άρνητικόν ήλεκτρισμόν όν έκτοτε διατηρεί, έθωρήθη έπαρκής. Το ζήτημα λοιπόν τουτο δεν έπαυσε ν' άπασχολή σπουδαίως τους περι τα φυσικά άσχολούμενους.

Άφου όμως μετά την άνακάλυψιν των καθοδικών ακτίνων άπεδείχθη ότι έκ των θερμών σωμάτων εκπέμπονται ήλεκτρόνια ή ήλεκτρόνια άλλως όνομαζόμενα, (άπερ είνε μερίδια ατόμων ύλης ήλεκτρισμένα άρνη-

τικώς) έφθασαν να δεχθώσιν ότι ο ήλιος, σώμα κατ' έξοχήν διάθερον, έχον θερμοκρασίαν 6000000 βαθμών κατά τας άκρίβεις του Arrhenius παρατηρήσεις, είνε κέντρον έκπομπής ήλεκτρονίων. Έάν τα ήλεκτρόνια ταϋτα είς 2 απόδίδουσι την ταχύτητα του φωτός των 300000000 μέτρων κατά 1' φθάνουσι μέχρι της ιδιικής μας άτμοσφαιρας, έχομεν την εξήγησιν της γενέσεως του άτμοσφαιρικού ήλεκτρισμού.

Τελευταίως μάλιστα ο Ch. Nordman δέχεται την τολμηράν μεν πως, αλλά λίαν εύφυά και έπαγωγόν ύπόθεσιν, ότι ο ήλιος, όμοιαζων προς ήλεκτρικόν εκκωνωτήν (oscilateur) εκπέμπει ήλεκτρικά κύματα όμοια προς τα εκπεμπόμενα υπό των πομπών των ασυρμάτων τηλεγράφων. Καί δεν ήδυνήθησαν μεν να όρίσωσιν ότι έντως τοιαύτα κύματα φθάνουσιν άπ' εύθείας έκ του ήλιου μέχρις ήμών, αλλά διάφορα πείραματα τείνουσι να βεβαιώσωσι την ύπόθεσιν ταύτην ήτις χύνει άπλετον φώς και εξήγηε πολλά άνεξήγητα μέχρι σήμεραν φαινόμενα.

Έστάθη αδύνατον να δώσωσιν έπαρκή εξήγησιν είς τας διάφορους άνωμαλίας τας παρατηρουμένας είς την μεταβίβασιν τηλεγραφημάτων διά του ασυρμάτου τηλεγράφου είς μεγάλας άποστάσεις. Παρατηρήθη π. χ. ότι κύματα μικρού μήκους διατρέχουσι κατά την νύκτα μεγαλειτέρας άποστάσεις παρά κατά την ήμέραν, τουναντίον τα μεγάλου μήκους κύματα διατρέχουσιν ίσας άποστάσεις και κατά την νύκτα και κατά την ήμέραν, ότι αι διανυόμεναι άποστάσεις είνε μικρότεροι είς την εξ άνυτολών προς δυσμάς, παρά είς την από βορρά προς νότον.

Τα όλως άνεξήγητα ταϋτα φαινόμενα εξηγούνται διά της θεωρίας του Nordman δεχομένου ότι τα έκ του ήλιου εκπεμπόμενα, κύματα συμπίπτουσι μετά των υπό των σταθμών του ασυρμάτου άποσταλλομένων.

Είς άλλο πάλιν φαινόμενο, **λίαν περιεργον τουτο**, έστάθη αδύνατον να δώσωσιν εξήγησιν οι περι τα τοιαύτα άσχολούμενοι. Είς όλως τούς σωφέρ των αυτοκινήτων, ως και τους μηχανικούς των αεροπλάνων

Δ. Μ. ΜΑΜΗΝ - ΣΙΜΠΙΡΙΑΚ

ΑΣ ΚΑΜΗ ΚΙ' ΑΛΛΟΙΩΣ...

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΝΑ ο Πολτέφ, — είπε με αδιαφορία ή Ζηναΐδα Πετρόβνα, — δείχνοντας με το βλέμμα προς τα δεξιά.

— Πού είναι; — ήρώτησε με μια παιδική άτυπομονησία ή "Όλγα 'Ιβάνοβνα, σαν να εδαγκάθηκε από αυτό το επίθετον. — Πού είναι ο Πολτέφ;

— Στη δευδροστοιχία προς τα δεξιά, στο δεύτερο τραπέζι: κάτω από τις φιλόρες... — άπήντησε με ακόμα περισσότερη αδιαφορία ή Ζηναΐδα Πετρόβνα. — Μά γιατί έτσι ταράχθηκες, "Όλγα; Φαίνεται να σ' ενδιαφέρει...

— "Α όχι. — δηλαδή όχι. "Ολοι όμιλούν γι' αυτόν: «ο Πολτέφ, ο Πολτέφ».

Η Ζηναΐδα Πετρόβνα εκύτταζε πλαγίως την "Όλγα 'Ιβάνοβνα, έχωνσε τα μάτια της και έχαμογέλασε με τις κόχες των χειλέων της. "Ω πόσον θαυμάσια έννοούσε αυτή τη βιαστική περιέργεια, που της ένθουμήζε κάποιον μακρινό πινελθόν, όταν και αυτή ήτο επίσης έτσι λιγνή-λιγνή σαν την "Όλγα 'Ιβάνοβνα, έτσι άγνωστος όπως ή "Όλγα 'Ιβάνοβνα, και με τον ίδιο επίσης τρόπο εδιψούσε να δη τον ήδη πασίγνωστον τότε θεατρικόν κριτικόν Πολτέφ, ο οποίος είχε τόσο μεγάλη δημοτικότητα εις τας τάξεις των ήθοποιών των μικρών υπαίθριων θεάτρων, των φιλανθρωπικών θεαμάτων και των σκηνών των λισχών.

— Θέλεις να σε γνωρίσω μαζί του; — ήρώτησε τονίζουσα τας λέξεις ή Ζηναΐδα Πετρόβνα. Δεν δαγκάνει, άνότηη..

Η "Όλγα 'Ιβάνοβνα σαν να ήσθάνθη κάποιον φόβο από αυτήν την πρότασιν, και μάάλιστα άσυναίσθητως είχε κολλήσει εις το πλευρό της θεατρικής φίλης της. Και έτσι τίποτε μόν δεν άπήντησε, κατακοκκίνησε όμως όλη.

Εις τον κήπον έπαιξε μία έλεεινή στρατιωτική όρχήστρα. Οι μικροί ηλεκτρικοί γλόμποι έφριγγαν ένα φανταστικό φωτισμό επάνω εις το πολύχρωμο κύμα του πλήθους, που έμυρμηκία κατά μήκος των δευδροστοιχιών. Πιρλάντες από άναμμένα χάρτινα φαναράκια, κίσκια καταστόλιστα χυδαία με ρυθμό ρωσικό, συστιάδες και άνοικτη θερινή σκηνή, κοντάρια με σημαίες, μερικά ψευτογάλματα μέσα σε κοιλώματα από πρασινάδα, μικρή κεντρική πλατεία με χρωματιστό παραπέτασμα εις το βάθος ένα έλεεινό και άθλιο θερινό θέατρο, χρωματισμένο με τα ίδια χυδαία χρώματα, κατάφωτο μπουκέτο, χωριστά τραπέζια σε άνακαυτικές παράμερες γωνίες, — με λίγα λόγια μία θερινή θεαματική διασκέδασις κοινού τύπου έξω της πόλεως. Ούτε χειρότερα, ούτε καλλίτερα διασκέδασις από τους άλλους έξοχικούς θεαματικούς περιπάτους με το ίδιο τυπικό μπουκέτο των συνηθισμένων ταβερνών, παραπηγμάτων και υπόπτιων γυναικίων. Η "Όλγα 'Ιβάνοβνα μόλις πρό όλίγου είχε κάμει την εμφάνισή της επί της θεατρικής σκηνής, και κυριολεκτικώς την παραζάλιζε όλη αυτή ή εξεζητημένη λαμπρότης, ή ποικιλία και ο συνωστισμός. Και μέσα εις αυτόν τον όγκον του όχλου ήσθάνετο τον έξυτον της τόσο μικρόν και μηδαμινόν, ώστε της επάνετο ή καρδιά από κάποιον άνάιτιον νεανικόν φόβον, όπως ένα μόλις συληθέν μικρόν ζώον.

Άπ' έναντίας, ή Ζηναΐδα Πετρόβνα ήσθάνετο τον έξυτον της σαν στο σπίτι της, σαν άνθρωπος που όλα αυτά τα είχε περάσει και δοκίμασει: όλους τους έγνωριζε, και την έγνωριζαν όλοι. "Ο θυρωρός στην πόρτα της έχαμνεν ύποκλήσεις γνωριμού και δικού υπηρέτου: το ίδιο και ή άλλη

βιαστική ύπηρεσία, οι άρχιμουσικοί της θεατρικής όρχήστρας, οι πωληταί των κισκιών, οι άκροβάται. Μόλις την άνοιξιν ήνοίγετο ο δημόσιος κήπος, και ένεφνίζετο ή Ζηναΐδα Πετρόβνα: και όταν ήτο δια να κλείσει, εις το τέλος της περιόδου, έφευγε τελευταία, ως ποντικός του καρδιοού. "Οπως όλοι οι «δικοί της»: και αυτή ήτο ούτε καλή, ούτε κακή δι' όλο αυτό το δουλοθέμι: ήτο απλώς ή Ζηναΐδα Πετρόβνα, όπως και ο Πολτέφ και οι άλλοι habitués.

"Ο; στην πρόβα προθινόμαε να πιούμε ακόμη ένα μπουκάλι μπύρα, — είπεν ή Ζηναΐδα Πετρόβνα τη στιγμή που πενούσαν εμπρός από το ρεστοράν.

— Να σάς πω, ντρέπομαι μπροστά στον κόσμο.

— Λέμε και μάς σεβόρουνε στο καλλυντήριον. Μά μούτρα δά που τάχει κι' αυτός ο κόσμος για να τον λογαριάζεις...

Η "Όλγα 'Ιβάνοβνα δεν είχε καταλάβει καλά καλά πως επλησίασε στο τραπέζι: που εκάθητο ο Πολτέφ, και ή Ζηναΐδα Πετρόβνα την έπιασε από το χέρι και την συνέστησε με τη γλώσσα των παρασηκίων:

— «Κοιματάκι» θεατρικό Γλούμολα...

— Χαίρω πολύ... — άπήντησε με βραχνό μπάσσο ο Πολτέφ προσηκωνόμενος και με γοργό βλέμμα παρατηρήσας από επάνω ως κάτω το «θεατρικό κοιματάκι». — Χαίρω πολύ...

— "Ου τί μεγάλος που είναι... — είπε μέσα της ή "Όλγα 'Ιβάνοβνα εις την πρώην έντύπωσιν.

"Ο Πολτέφ έτρωγε κάτι λιπαρό από ένα πιατάκι, και πριν να δώσει το παχύ του χέρι εις τος κυρίας, έσφόνγισε με οικειότητα τα χονδρά του χείλη με την πετσέτα. Το καλοκαιριον του γκριζο κοστουμι ήταν εις το σώμα του φαρδύ και σακκουλωτό, και τον έδειχνε πιο παχύν. Το στοργιγυλό και σαρκώδες πρόσωπό του με τα άπροσδιορίστου χρώματος μάτια άνήκεν ήδη εις την ηλικίαν εκείνην, κατά την οποίαν ο άνδρας δεν φάνετα πόσον χρόνω ενει και κατά την οποίαν το επίσημον γήρας δεν φάνετο ακόμη να ήλθε. Έσφιξε δυνατά με το λιπαρό άμφο χέρι του το χέρι της Ζηναΐδας Πετρόβνας, της το κράτησε κάμποσε στιγμές, την ίδια δε συνηθισμένη χειρονομία έχαμε και με το μικρό ψυχρό χεράκι της "Όλγας 'Ιβάνοβνας.

— Ζηνούλα, ξεύρετε ότι γίνεσθε ο κακός μου δαίμων, — είπε μειδιών και προσέφρων τας λέξεις του μ' ένα αυτόρρεσκο συριγγμό ο Πολτέφ: — δεν μπορώ πουθενά να χιώσω τη μύτη μου χωρίς να σάς συναντήσω.

— Αυτό άληθεύει κι' άπ' την άνάποδη, Λεωνίδα Πάδλοβιτς, — είπε με έτοιμότητα ή Ζηναΐδα Πετρόβνα: — με τη διαφορά, ότι για τίς άτυχίες μου συνήθως ποτέ δεν μιλώ...

— Σημείον ισχυράς φύσεως και μεγάλης άτυχίας...

Η συνομιλία εξήκολούθησε εις αυτόν τον άκαταλήπτως άστεϊον τρόπον, εις τρόπον ώστε ή "Όλγα 'Ιβάνοβνα είχαν εις την διάθεσιν της άρκετον καιρόν δια να μελετήση την Πολτέφ καθ' όλας του τας λεπτομερείας. Έννοούσε βέβαια, ότι ή συνομιλία αυτή είχε την έννοιάν της «μεταξύ των γραμμών», έννοϊαν γνωστήν μόνον εις τους δύο συνομιλούντας, και δι' αυτό δεν την πολυεπρόσεχε. "Οσον και άν είναι περίεργον, εν τούτοις το άπροσδόχτον αποτέλεσμα της συναντήσεως αυτής με τον φοβερών κριτικόν ήτο δι' αυτήν τούτο, ότι έξαφνα της ήλθεν ή όρεξις να φάγη τρομερά όρεξις, που παρουσιάζεται μόνον εις τα παιδιά. Και τέτοια όρε-

είνε γνωστόν ότι αι κινητήριοι μηχαναί (moteurs) λειτουργούσι καλλίτερον κατά την άνατολήν και δύσιν του ήλιου, παρά κατά το μέσον της ημέρας. Άκριθείς παρατηρήσεις γενόμεναι εις διαφόρους ώρας της ημέρας έβεβαίωσαν ότι όντως αι κινητήριοι μηχαναί λειτουργούσι καλλίτερον την πρωίαν και την έσπέραν και ότι ή διαφορά φθίνει μέχρι 10 ο/ο.

Τού φαινομένου τούτου, του όντως λίαν περιέργου, ματαίως άνεζητήσαν ν' άνεύρωσι μίαν οϊανδήποτε εξήγησιν. Έπειδή δε κπετήρησαν ότι κατά την έσπέραν αι μηχαναί λειτουργούσι καλλίτερον όταν διέρχονται δια μέσου των θάσων ή δια των πεδιάδων, δεν έδίστασαν ν' αποδώσιν την αίτίαν του τούτου φαινομένου εις την χλωροφύλην των δένδρων. Έν τή άπελπίστια των και άφου πανταχού έστρεψαν την προσοχήν των, εξήγησαν την αίτίαν του φαινομένου εις τον άτμοσφαιρικόν ηλεκτρισμόν όπου φαίνεται ότι και την άνεύρωσιν.

"Ο αριθμός των ίόντων είναι μικρότερος την πρωίαν και την έσπέραν, ότε το γήινον μηχανητικόν πεδίον περιτιτά δύο μέγιστα, παρά κατά το μέσον της ημέρας. Έπειδή δε τα ίόντα, ως γνωστόν, καθίστανται κέντρα

συμπυκνώσεως τόσο των άτμών του ύδατος, όσον και των άτμών του πετρελαίου έπεται ότι, όταν είναι άφθονα, και τούτο συμβίνει κατά το μέσον της ημέρας, οι άτμοί του πετρελαίου κατά την λειτουργίαν των κινητηρίων μηχανών συμπυκνούνται περίξ των άφθονούτων ίόντων και έπομένως ή εξάτμισις είναι έλλειπής, ο δε σχηματισμός του άναγκαιού δια την λειτουργίαν των κινητηρίων μηχανών (moteurs) έκρηκτικού άερίου είναι όλιγώτερον τέλειος.

Έκ τούτου έπεται ότι ή μηχανή θα λειτουργή καλλίτερον κατά τας ώρας καθ' ός υπάρχουν έλάχιστα ίόντα όπερ συμβίνει την πρωίαν και έσπέραν, παρά κατά τας ώρας καθ' ός θα ύπάρχωσι πολλά ίόντα όπερ συμβίνει κατά το μέσον της ημέρας.

Εις τον ηλεκτρισμόν λοιπόν αποδίδουσι την εξήγησιν διαφόρων εν τη άτμοσφαιρα φαινομένων, ή οίτια του όπιου ηλεκτρισμού όφείλεται κατά τας νεωτέρας θεωρίας εις τον ήλιον, την πηγήν πάσης ζωής και πάσης εν τη γη κινήσεως.

Β. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής της Ριζαρείου Σχολής

ΜΑΡΙΑ ΒΟΝΑΠΑΡΤΟΥ

Ούδεις άγνοεί ότι ή "Υψηλή σύζυγος του Πρίγκηπος Γεωργίου της Ελλάδος είναι ή συγγραφέας της όποιας ο κάλαμος τοσάκις εγοήτευσεν από των σσηλών έκλεκτών Περιοδικών των Παρισίων.

"Αλλ' άν διέκριναν ως τώρα την λεπτήν χάριν των φιλολογικών δοκιμίων της και άν ύμνησαν το γαλατικόν πνεύμα, το όποιον άφθονεί εις κάθε γραμμήν της, ήδη, σύμπας ο έθνωπαϊκός Τύπος έχαιρέτισεν εις το έχάτως δημοσιευθέν έργον της «Στρατιωτικοί και κοινωνικοί πόλεμοι» την συγγραφεία, της όποιας την δύναμιν δεν άποτελεί μόνον ή εξαίρετική γλαφυρότης του ύφους και ή λεπτή διάισθήσις που έχαρακτήρισε πάντα κάθε μικρό άριστούργημα της: Ένας δυνατός φιλοσοφικός νοός άποκαλύπτεται εις τας σελίδας των «Συλλογισμών» της: κάθε γραμμή των, εμπνευσμένη από την παγκόσμιον σύρραξιν, ή όποία συνετάραξεν ως τα θεμέλια όλας τας κοινωνικάς βάσεις, μάς όμιλεί τόσον εύλόγτως δια την άκριβήν ψυχολογίαν και την βαθείαν μελέτην των πολεμικών και κοινωνικών φαινομένων τα όποια ή "Υψηλή συγγραφέας άπεκρυστάλωσεν εις μεγαλειώδεις σελίδας.

"Από τα τόσα ώραία κεφάλαια του εμπνευσμένου αυτού βιβλίου, εις τα όποια περιγράφονται με σπανίαν διαύγειαν και αναλυτικότητα τα αίτια τα προκαλέσαντα τας συρράξεις των διαφόρων φυλών και των ιδιών των, ή έκρηξις της ρωσικής άναρχίας, ο άγων ταυ μολοσεβικισμού, ή επανάστασις των προλεταρίων, εν τέλει πών ο,τι άπετέλεσε και άποτελεί εισέτι την γενικήν μέριμναν, άποσπώμεν τον επίλογον, ο όποιος συμπληρώνει τόσον επιτυχώς την όλην εκτενικήν του έργον.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟΝ

Σάν κολυμδείται βυθισμένοι εις τα κύματα των γεγονότων του κάμου προσπαθούμεν να ύψώσωμεν τα μάτια μας υπεράνω της επιφανείας: μένομεν έκεί βυθισμένοι και μία πτυχή νερού άραξει να μάς άπορφή όλα τα άλλα κύματα μαζί με την έκτασιν του όρίζοντος.

"Αποτελούντες μέρος του ρεύματος, δεν μπορούμεν ν' άντιληφθώμεν την δύναμίν του. Διά να έννοήσωμεν όλίγον πως ή βροχή, ο άνεμος, αι μάζαι του διαρκώς τρέγοντος νερού ρυθμίζουν την μεγαλοπρεπή πορείαν του ποταμού, θα έπρεπε να είμεθα έξω αυτού, να μη παρασυρόμεθα υπ' αυτό και να τον κυτάζωμεν από του ύψους του λόφου, να στρέφετα και να λάμπη εις την πεδιάδα.

Δι' αυτό, μόνον οι άπογονοί μας θα γνωρίσουν την δύναμιν με την οποίαν ο αίών μας μάς παρασύρει.

Μόνοι αυτοί θα ένγκαλισθούν το σύνολον του εύρους τοπίου, το όποιον άποτελει δι' ήμάς το παρόν και δι' έκείνους το παρελθόν. Άλλ' ούτε και αυτοί, και τα παιδιά των παιδιών των θα ίδούν τους όρίζοντας του μέλλοντος.

Η ζωή άλλως τε δεν ζητεί από τους ζώντας να έννοήσουν την διεύθυνσιν του ρεύματος της: ζητεί απλώς από αυτούς: ν' άφισθούν εις αυτό. Τας πλείστας ύπόρξεις έμφυγώνι μένον το άστικον του ύπάρχειν-χωρίς την βάσανον του συλλογισμού. Και αυτοί που ξεύρουν την άγωνίαν του μυστηρίου και την πρόγνωσην του θανάτου άφίνουν την εξήγησιν των πάντων εις τας διαφόρους θεότητας και δεν συλλογίζονται πλέον. Μόνον μερικά φιλόσοφοι δοκιμάζουν την βάσανον, διότι άγνοούν το διατί των πραγμάτων.

Ευτυχώς δεν υπάρχουν λαοί φιλόσοφοι. Οι λαοί ζούν και όρνν χωρίς να σταματήσουν και να σκαφθούν.

Δι' αυτό όρνν με την ισχύν των φυσικών δυνάμεων. Άγνοούν τας διανοητικές άπογνώσεις αι όποιαι συχνάκις καταλαμβάνουν τους έρευνητάς. Δεν άκούουν ποτέ μέσα των τον ψήθρον της άμφιβολίας, το «Προς τί;» των σκεπτικιστών άλλα μόνον τους βαθεις παλμούς της ίδιας ζωής των, παλμούς τόσον δυνατούς ώστε οι λαοί πιστεύουν ότι πρέπει να τους άκούουν πάντοτε και αισθάνονται έκ αυτούς άθανάτους.

* * *

Οί λαοί έχουν δικαίον και όχι οι μελαγχολικοί φιλόσοφοι οι όποιοι σκέπτονται παρά το χείλος του μηδενός.

Βεβαίως ή άδυσσος ύπάρχει, άλλ' ύπάρχει ή ζωή πρώτον. Αυτή ή σύντομος και φλογερά ζωή είναι πών ο,τι έχομεν, και παρά τας όδύνας της άξίζει να την ζήση κανείς με πίστιν και θάρρος.

Δεν ζώμεν άλλως τε μόνον δι' ήμάς, αλλά δι' όλους έκείνους που θα μάς ακολουθήσουν. Τα αισθήματά μας, αι σκέψεις μας, αι πράξεις μας, καθορίζουν το μέλλον των άπογόνων μας. Ούτω αι έφήμεροι ήμέραι μας λαμβάνουν έννοιαν σγεδών άθανάτων, άφου, απλώς ζών έχαστος ήμών παράγει την άνθρωπότητα.

Τι έκέρδιση ο άνθρωπος λέγει θρηνών ο Έκκλησιαστής από τον μόχθον του υπό τον ήλιον; — Άλλά τί θα έκέρδιζεν από την άνάπαυσίν του; Να σκέπτητε κανείς δια ν' άπελπίζηται είναι ώσαν να άποστρέψη την σκέψιν από την ζωτικήν λειτουργίαν. — Το πνεύμα όφείλει να μένη κατ' άρχάς το όπλον το όποιον δίδει τον θράμβον εις την μεταξύ των ζώντων έμιλλαν.

"Ο Πιγγοσ του μηδενός ούδέποτε άνεχώτησε τους ισχυρούς. Η σκέψις των της δράσεως και ή σκέψις των του συλλογισμού έμφυγώνονται από μίαν κυρίαρχον πίστιν. — Το βαθύ των ένστικτων αισθάνεται ότι ή ζωή είναι άδιαφιλονέκτης. Η ζωή μόνη θεός της όποιος ή λάμπις δεν θα όγχιόσθη επ' όσον εις τας ύπόρξεις της άκτινοβολεί ή αίγλη της.

"Η «Εθνική Ζωή» ανταλλάσσεται με όλα τα περιοδικά και τας εφημερίδας.

ξίς, που άρχισε μάλιστα να αισθάνεται σπασμούς εις τὸ στομάχι, καὶ ἀνυπομονοῦσε φοβερὰ πότε ἐπὶ τέλους ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα θὰ τελειώσῃ αὐτὴ τὴν ἀτέλειωτη φλυαρία.

— Χαίρω πολὺ... ναί...—ἐπανελάβεν, ἀφοῦ ἐτελείωσαν, ὁ Πολτέφ, σφίγγοντας τὸ ψυχρὰ χεράκι τῆς "Ολγας "Ιβάνοβνας.—Ὁ! σὺ δούμ, "Ολγα "Ιβάνοβνα, καὶ θὰ σὺς ἐκτιμῶμεν..., ὅπως ἀμερόλητα θὰ σὺς ἐκτιμῶμεν.

Τῆς "Ολγας "Ιβάνοβνας ἐφάνηκε ὅτι εἰς τὰς τελευταίας λέξεις μεταξὺ τοῦ Πολτέφ καὶ τῆς Ζηναΐδας Πετρόβνας ὅσα νὰ ὑπῆρξε κἀτὶ ποῦ ἠνάγκασε νὰ συναντηθοῦν τὰ βλέμματά τους καὶ νὰ μειδίσουν. Καὶ αὐτὸ ἦτο μίαν ἀσυλληπίως λεπτὴ αἰσθησις, ἢ μάλλον μίαν προαισθησις μιᾶς στιγμιαίας μουσικῆς σκέψεως. Ὁ Πολτέφ ὅσα νὰ ἐμάντευσε τὴν ὑπόψιν τῆς κόρης καὶ προσέθεσε:

— "Ολγα "Ιβάνοβνα, σὺς ἐκλαμβάνω ὡς μίαν θεατρικὴν ἄνοιξιν...

— Καὶ ἐγώ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τί εἶμαι στὰ μάτια σας παρακαλῶ; ἐπενέθη ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα.—Θεατρικὸς χειμῶνας; Χερά 'ςτὴν ἀγνεία σας...

— Χειμῶνας ὄχι, ἀγαπητῆ Ζηνοῦλα, ἀλλὰ θέρος, τὸ θέρος ποῦ ὠριμάζουν τὰ πείδι νόστιμα φρούτα...

— Αὐθάδη! Τὰ φρούτα ὠριμάζουν τὸ φθινόπωρο, ἀρα...

— Ἐὰν σεῖς θέλετε καλά καὶ σώναι νὰ εἰσθε φθινόπωρο, Ζηνοῦλα, τότε βεβαίως δὲν μοῦ πῆφτει λόγος... Ἀλλως τε, ὅπως ξεύρετε, ποτε δὲν μοῦ πῆφτει λόγος καὶ δὲν συζητῶ...

— Αὐτὸ τὸ «φινάλε» ἤρθησε τρομερὰ τὴν Ζηναΐδα Πετρόβνα, τόσο ποῦ ἄρχισαν νὰ παρουσιάζονται στὸ πρόσωπό της κόκκινες κηλίδες. Ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν ἐσιωποῦσε καὶ μόνον ἐφυσοῦσε μὲ τὴ μύτη, ὅπως κάμνουν ἢ πολὺ γρήγας γάτες. Ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα ἐδημάτιζε στὸ πλευρὸ τῆς καὶ ἐφοβεῖτο νὰ ὀμιλήσῃ πρῶτη.

— Πρόστυχος!—ἐξεθύμωμεν ἐπὶ τέλους ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα, νευρικῶς κινουσα τὸ ὀμπρελίνο της.—Παλιάνθρωπος!... Ἀλλὰ σὺ, βέβαια, τίποτε δὲν ἐνοεῖς ἀπ' αὐτά, διότι εἶσαι ἀκόμα ὅπως διόλου ἀνίδεο κορίτσι. Αὐτὸς εἶναι ἕνας... ἕνας... μὲ λίγα λόγια, ἀγρεῖος. Βέβαια κριτικοὶ καὶ ἄλλοι εἶνε ἕνα σωρὸ, ἀλλ' αὐτοὺς, τοῦλάχιστον, μπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς ἀγοράζῃ; ὁ καθένας τους ἔχει τὴ δική του τάρικα. Αὐτὸς ὅμως εἶνε οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητος καὶ δὲν τὸν μέλλει γιὰ χρήματα, κἄμνει ὅμως χιλίες φορές χειρότερα...

— Καὶ τί κάμνει λοιπὸν, Ζηναΐδα Πετρόβνα;

— Αὐτὸς;... Νὰ τί κάνει... Εἶχα μίαν φορά μίαν πολὺ καλὴ γνώριμη, πολὺ καλὴ, καὶ ἔτσι μικρὴ καὶ ἀνίδεη ὅπως σὺ, καλὴ ὥρα. Μὴ θυμώσῃς μαζί μου ἂν ἐκφράζομαι παρὰ πολὺ ἀνοητὰ. Λαμπρά... Ἦλθε λοιπὸν στὴν Πετρούπολι γεμάτη διάφορα ὄνειρα: ἱερὰ τέχνη... ἐργασία... ἰδέες... κοντολογίης, μὲ ὅλο ἐκείνο τὸ «ρεπερτουάρ» τῶν νεανικῶν βλακικῶν, ποῦ φέρονται ἐδῶ στὸ θέατρο μαζί μὲ τὴ νεότητά μας. Καὶ εἰς ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας ἔτυχε νὰ εἶνε καὶ ὠραία... Ναί, Ἐπῆγε ἐδῶ, ἐπῆγε ἐκεῖ, γύρισε παντοῦ, ἐπέινασε, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέτυχες: ἐμπῆκε στὴ σκηνὴ σὲ ἕνα ἀπὸ τοὺς φηνοῦς ῥόλους. Ἡ πρώτη δουλειά, βέβαια, ἕνα κομμάτι ψωμί, τὸ πρῶτο κομμάτι. Καὶ τί νομίζεις!... Μὲ τὴν πρώτη θεατρικὴ κριτικὴ τὴν ἔκαμαν ἀπ' ἀσπρῶδι... Ὑστερα δεύτερη κριτικὴ, καὶ κατόπιν τρίτη μὲ τὸ ἴδιο τραγοῦδι. Εἰς τὸ μεταξὺ τίς ἄλλες τίς ἐπαινοῦσαν' ἐπαινοῦσαν δηλαδὴ ἐκείνες ποῦ ἦταν χειρότερες ἀπ' αὐτὴν. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκαμαν ὁ Πολτέφ.

— Μὰ γιατί λοιπὸν τὰ ἔκανε; Αὐτὸ δὲν εἶνε ἀδικία;

— Ἀδικία; Χὰ Χὰ!... Μὰ ὑπάρχει δικαιοσύνη, βρε κουτούτσινη; Καὶ λοιπὸν ἀπὸ δῶ εἶχε, ἀπὸ κεῖ εἶχε, ἠναγκάσθη στὸ τέλος νὰ κάμῃ ὅ,τι ἔκαμαν καὶ ἡ ἄλλες ποῦ ἐπαινοῦσε ὁ Πολτέφ. Ἐπῆγε δηλαδὴ καὶ τοῦκαμε βίζιτα...

— Καὶ τί εὐρίσκει λοιπὸν σ' αὐτὸ, ἀφοῦ ἤθελε νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις καὶ νὰ τοῦ πῇ πῶς εἶνε ἀδικος;

Ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα ἐξέσπασε σὲ ἡχηρότατα γέλοια καὶ μὲ μίαν ἐκφραστικὴν χειρονομία ἔδωκε στὴ φίλη της νὰ καταλάβῃ πῶς μὲν μόλις χθὲς ἐβγήκε ἀπ' τ' αὐγὸ.

— Καὶ τί ἔγινε ὑστερα; — ἐρώτησε μὲ ἀφέλεια ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα.

— Τί ἔγινε ὑστερα; Ἀχ, σὲ παρακαλῶ, ἀφῆσε με... Μὰ καὶ βέβαια ἔγινε καὶ «μὲ τάλαντον» καὶ «ὠραία» καὶ «δεῖξια καὶ πῆξια»...

III

Ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα, ὅπως ὄλαι αὶ «διασημότητες», ἀρχισεν ἀπὸ τὸ πέμπτο πῆλωμα. Ἐτρώπωνε κάπου σ' ἕνα παράμερο δρόμο, ὅπου δίδονται ἐπιπλωμένα δωμάτια. Ἐτρώφετο ἐπίσης μὲ τὴ συνταγὴ τῶν «μελουσιῶν διασημοτήτων» εἰς φηνὸ ἐστιτόριο, κι' αὐτὸ ὄχι καθε μέρη. Ἡ νεότης εἶνε πλούσια εἰς ἐλπίδας, καὶ δι' αὐτὸ αὶ στερήσεις τοῦ παρόντος ἀνεπληροῦντο μὲ τὰ χρυσὰ ὄνειρα τοῦ μέλλοντος. Ἐπὶ τέλους ἀνάγκη νὰ ζῆσῃ κανεὶς ὅπως-ὅπως, ἔπειτα δὲ τάχα δὲν ζοῦν καὶ ἄλλοι; Ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ, ὅτι εἰς τὴν Πετρούπολιν καθημερινῶς γευματίζουν ὀκτακίσιαι χιλιάδες, καὶ, ἔτομῶς, καθε ἡμέρα μὲ τὸ ψωμί της. Αὐτὴ ἡ νεανικὴ φιλοσοφία εἶνε γνωστὴ εἰς ὅλους ὅσοι ἀνοίγουν τὸν δρόμον τους μὲ τὴν δύναμιν τοῦ μετώπου των. Τὰ πρῶτα ἡμερομίσθια εἰς ἰδιωτικὰς σκηνας ἔκμυαν τὴν "Ολγα "Ιβάνοβνα εὐτυχῇ, μολονότι μετεφράζοντο εἰς τόσο μικροσκοπικοὺς ἀριθμοὺς, ποῦ συνήθως ἀπὸ λεπτότητα τοὺς ἀποσιωποῦν. Ἐπαίξε σὲ δευτερεύοντα ῥόλους, μίαν φορά δὲ συνέθη νὰ παιξῇ καὶ ὁ πρωτεύοντα ῥόλον, ὅταν ἡ «πρῶτη» εἶχε ἀσθενήσῃ. Καὶ τὸ κοινόν, καὶ οἱ κριτικοὶ ἐπεκρότησαν τὴν «ἀρχαίαν» μὲ ἀρκετὴ συμπαθεια. Τὰ χρήματα ποῦ ἐκέρδιζε ἐξωθεῦοντο πρὸ παντός εἰς κοστοῦμια, ἔπειτα ἤρχετο ἡ πεινασμένη μεγάλην σαρκαστῆ—ποῦ τὰ θέατρα ἀργοῦν—καὶ τὸ ἐπίσης ἄεργο θέρος, ποῦ σταματᾷ ἡ θεατρικὴν χειμερινὴν κίνησιν μέσα στὴν πόλι. Ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα, πεπειραμένη σ' αὐτοῦ τοῦ εἶδους τίς δουλειάς, κατώρθωσε καὶ τὴν ἔθαλε στὴ σκηνὴ ἐνὸς ἀπὸ τὰ ὑπαιθρία διασκευαστικὰ κέντρα τῶν ἐξοχῶν. Εἶχε δεῖξει πολὺ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν τύχην τῆς ἀγνώστου ἀκόμη ἀρχαίας καλλιτέχνης.

— Ἐσὺ ἀκουε πάντα ἐμένα, "Ολγίτσι, —τῆς ἐπανελάμβανε ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα μὲ ὕψος πρεσβυτέρως ἀδελφῆς:—ἐὰν καὶ ἐγὼ ἤμουν ἔτσι μικροῦλα ὅπως σὺ, τί καὶ τί δὲν θὰ ἔκανα!...

— Καὶ τί λοιπὸν θὰ ἐκάνατε, Ζηναΐδα Πετρόβνα;

— Πρῶτον, θὰ ἔκανα αὐτὸ: ὅτι δὲν θὰ ἔκανα ἀνοησίες... Τί προστυχὸι ποῦ εἶνε οἱ ἄνθρωποι, καυμένη "Ολγα!... Σὲ κανένα δὲν πρέπει κανεὶς νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη.

Ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα ἀνεστένεξε μάλιστα ἀναλογιζομένη τὰς ἀτελείας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αὐτὸ ἦτο μίαν εἰδικὴν τυπικὴν ἀπαισιοδοξία γυναίκας ποῦ ἀρχίζει νὰ γηράσκῃ, ποῦ εὐρίσκειται ἀκριδῶς στὴν κρίσιμη τῆς ἡλικίας.

Μετὰ τὴν συνάντησίν της μὲ τὸν Πολτέφ ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα μὲ ἰδιαίτερην ἀνυπομονησίαν ἐπερίμενε τὴν κριτικὴν του. Τῆς ἐφάνη πῶς τῆς ἐφέρθηκε μὲ κάποιον συμπαθεια, καὶ δὲν ἐπίστευε στὴν κριτικὴν του σκληρότητα, ὅπως τὴν εἶχε παραστήσει ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα. Ἀλλὰ τῆς ἐπεφυλάσσετο σκληρὰ ἀπογοήτευσις: αὐτὴ ἡ πρώτη κριτικὴν του τὴν ἔκαμε πῆλωμα. Ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα μὲ δάκρυα στὰ μάτια ὤρμησε στὸ δωμάτιον τῆς Ζηναΐδας Πετρόβνας καὶ χωρὶς νὰ μπορέσῃ ν' ἀρθρώσῃ λέξιν τῆς ἐδειχνε τὴ μοιραία θεατρικὴν στήλη.

— Δὲν σοῦ τῶλεγα;...—παρητήρησε μὲ ἀδιαφορίαν ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα σηκώνουσα τοὺς ὤμους της. Ἀπλούστατα: ἀρχίζει νὰ σοῦ χύνη τὸ δηλητήριο. Αὐτὸ εἶνε συνηθισμένη ἱστορία...

Εἰς τὴν κριτικὴν αὐτὴν, μεταξὺ ἄλλων αὐτὴ ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα ἐγκωμιάζετο. καὶ μάλιστα μὲ τὸ παραπάνω, τὸ ὅποσον ἀκόμη περισσότερο ἐπείραζε τὴν "Ολγα "Ιβάνοβνα. Τώρα ἐξηγοῦσε καὶ τὸν ἀδιάφορο τόνον της, τῆς πέρασε δὲ μάλιστα καὶ ἡ ἰδέα ὅτι κατὰ βάθος ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα τὴν κοροῖδεύει. Διὰ νὰ τὴν παρηγορήσῃ ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα

τῆς διηγήθη ἀκόμη μερικὰς περιπτώσεις τῆς θηριωδίας τοῦ Πολτέφ «μὲ μίαν πολὺ καλὴ γνώριμη».

— Καὶ τώρα τί νὰ κάμω; — ἐφιθύριεν ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα καταπίπουσα τὰ εἰθὴν νὰ γυναικεῖά της δάκρυα.—Αὐτὸς θὰ μὲ βάλῃ ἐμπρὸς καὶ δεύτερη φορά, καὶ ὑστερα δὲν θὰ μπορέσω νὰ ξεμυτίσω πούθενά. Ὁλοι οἱ θεατρῶναί θὰ διαβάσουν αὐτὴ τὴν κριτικὴν, δυσκολώτερα δ' εἶνε νὰ διορθώσῃ κανεὶς τὸ ὄνομά του, παρὰ ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν ἀρχή. Τόσο πλείον αὐτὴν γεννήθηκα, ποῦ νὰ μὴν ἔχω τύχη σὲ τίποτε:

— Ἀκουσε, παῦσε τίς αἰσθηματολογίας τὸ μέλλον σου εἶνε ἀνικτό. Μὰ καὶ ὅλες δὰ αὐτὰς ἡ γυναικεῖες μας λύπες, ἂν καλωσήτῃς δὲν ἀξίζου ἐν παρῶν...

— Μὰ βέβαια, εὐκόλο εἶνε νὰ μιλάς ἔτσι γιὰ τοὺς ἄλλους,—ἐσκέφη μὲ μίαν μικρὴν κακίαν ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα.—σὰν νὰ μὴ σοῦ κόστιζε ἕσένα τίποτε ὅσες φορές οἱ κριτικοὶ ἐδημοσιεύσαν καὶ γιὰ σένα καὶ ἴδια...

Ὅταν ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα συνήνησε στὸν κῆπο τὸν Πολτέφ, ἠθέλησε νὰ περάσῃ ἀπαρατήρητη πλῆξιν του καὶ ἐπίτηδες ἐκύταξε πρὸς τὸ ἀντίθετο μέρος διὰ νὰ μὴ χαϊρετήσῃ. Ἀλλ' αὐτὸς τὴν εἶδε καὶ ἤλθε νὰ τὴν πλησιάσῃ.

— Τὰ σέδη μου, Mademoiselle...—τῆς εἶπε μὲ εὐθυμὸν καὶ βαλὺν μπάσο, βγάζοντας τὸ καπέλλο του.

Ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα ἐκίνησε τὸ κεφάλι της ἀρκετὰ ξηρὰ καὶ δὲν ἤξευρε πῶς νὰ διχόφῃ...

—Ὄ, πόσον ἐμίσουςε τώρα αὐτὸν τὸν χρυσὸν καὶ χονδρεῖδέστατον παλιάνθρωπον!

—Δεσποινίς, φαίνεται νὰ εἰσθε θυμωμένη μαζί μου.—ἐξηκολούθησεν ὁ Πολτέφ, προσπαθῶν νὰ κανονίσῃ τὸ βῆμα πλῆξιν της.—Δὲν κίνετε σωστά... Ξεύρετε τὸ καθήκον μου εἶνε τέτοιο, ποῦ ἐνίστε ἀναγκαζομαι νὰ λέγω δυσάρεστα πράγματα γιὰ ἄνθρωπους, τοὺς ὁποίους ποτε δὲν ἐπιθυμῶ νὰ λυθῶ... Ναί... Καὶ ἡμεῖς ἔχομε ἐπίσης συνείδησι.

— Συνείδησι; Σεῖς;—ἐρώτησεν ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα, καὶ ἐκάγχασε.

— Μπᾶ;! Ὅποτε ἀρχίζετε καὶ νὰ με ἐλέγχετε. Αὐτὸ εἶνε δικαίωμά σας, ὅπως βέβαια δικαίωμά μου εἶνε νὰ λέγω μόνον ὅ,τι αἰσθάνομαι καὶ περὶ τοῦ ὅποιο ἔχω σχηματίσει πεποιθήσιν.

— Ἀς ἀλλάξωμε ὀμιλία.—παρητήρησεν ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα.—Ἀλλως τε τί ἐνδιαφέρον εἶμπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ δι' ἕνα κριτικὸν μὲ πεποιθήσιν μίαν κάποιον μεροκαματιανὴν περαστικὴν ἡθοποιῶσι; Σήμερον εἶμαι, αὔριο δὲν εἶμαι ὁ κόσμος δὲ θὰ χαλάσῃ. Ἐν γένει, δὲν εἶνε ἐνδιαφέρον.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πολτέφ αὐτὴ ἡ νεανικὴ φιλονεικία, καὶ ἐξήρωςε λίγο τὰ φρύδια του. Πράγματι, τέτοιο ἀδύνατο πλασματάκι, καὶ νὰ ξεύρῃ νὰ μιλῇ τέτοια θαρρετὰ λόγια... Καὶ τὸ προσωπάκι της τόσο μικροῦστα, ἀδυνατούστα, καὶ αὐτὴ ἔφη μικροσκοπικὴ, σὺν φαρφουρένι κοῦκλα, καὶ τὸ κοστοῦμίν της καμωμένο ἀπὸ κἀτι ἀποκόμματα, ὅπως τὰ παιδιὰ κάμνουν τὰ φορεματάκια γιὰ τίς κοῦκλάς των, μικρὸν κκεπλλάκι, μικρὸν ὀμβρελίνο, μικρὸν πολκάκι. Ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα ἀπὸ τὴ συγκίνησιν καὶ τὴν ταραχὴν ποῦ τὴν κατέλαβε δὲν ἐνθυμεῖτο καλά τί ἔλεγε τοῦ Πολτέφ, μολονότι καταλάβαινε πῶς τοῦ ἀπαντοῦσε μὲ τόλημ, καὶ ἦταν εὐχαριστήμενη ἀπὸ τὴ μάσκα αὐτὴ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως. Ὁ Πολτέφ τῆς ἔλεγε κἀτι περὶ τέχνης, περὶ ἡθοποιῶν, περὶ καταπτώσεως τῆς σκηνης, καὶ ὅλα αὐτὰ ἦσαν κοινὰ καὶ τετριμμένα φράσεις ἀπὸ ἐκείνας ποῦ εἶνε γεμάτες ὅλες ἡ θεατρικὰς κριτικὰς. Καὶ ὅταν ἀπεχρητέρευσε τὴν "Ολγα "Ιβάνοβνα, τῆς ἐστρεψε τὸ χερί καὶ μὲ ἰδιαίτερα ἐμφρασιν σὰν νὰ ὀμιλοῦσε μόνος του, εἶπε:

— Ἐγὼ κἀτι σὰν προαίσθησι, "Ολγα "Ιβάνοβνα, ὅτι θὰ γείνηται εἰσοδικία...

— Νομίζετε; Δὲν πιστεύω...

— Πιστεύω εἰς τὰς προαιθήσεις...

Ἡ δεύτερα κριτικὴ ἦτο χειρότερα ἀπὸ τὴν πρώτην, ἐθαμώθησαν δὲ

τὰ μάτια τῆς "Ολγας "Ιβάνοβνας ὅταν τὴν ἐδιόλαξε... Μὰ τί εἶνε λοιπὸν αὐτό; Ποῦ εἶνε ἡ δικαιοσύνη; Δὲν ἦτο αἰσθηματικὴ ἐνεργησις, μὲ ἀπραγματοποιήτες φαντασιολογίαις,—ζωή, ἀγών, κλπ.,—ἀλλὰ πρώτη φορά τῆς ἔτυχε νὰ συναντήσῃ τόσο σκόπιμη καὶ πεισματικὴ ἀνίκα. Ποτε ὡς τώρα δὲν ἠσθάνθη τόσο τὴ μόνωσιν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν, σὰν αὐτὴ τὴ στιγμὴ. Ἀν εἶχε κανένα ἀδελφόν, ἀρραβωνιαστικόν, σύζυγον,—ὦ! δὲν θὰ τοῦ περνοῦσε δωρεάν τοῦ Πολτέφ αὐτὸ τὸ δηλητήριο! Ἀλλ' αὐτὸς γνωρίζει ὅτι δὲν ἔχει κανένα προστάτην, καὶ ὅτι τῆς ἐπιτίθεται μὲ τὴν ἴδια συνταγή, ὅπως τῆς «καλῆς γνώριμης» τῆς Ζηναΐδας Πετρόβνας. Καὶ νὰ δῆς, ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κρίσιν πάλιν τόσοσιν ἐπικίνδους ἐπλεξε γι' αὐτὴν τὴν παληγοράδα... ἴσως τὸ ἔκανε ἐπίτηδες μὲ σκοπὸν νὰ περάσῃ ἀκόμα περισσότερον ἀκριδῶς αὐτὴν, τὴν "Ολγα "Ιβάνοβνα.

Ὅταν συνήνησε κατόπιν εἰς τὸ θέατρον τὴν Ζηναΐδα Πετρόβνα, ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα προσπαθοῦσε νὰ κέρχῃ πῶς δὲν τὴν βλέπει, ὅπως ἐκνεμ καὶ διὰ τὸν Πολτέφ. Ἀλλὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἀπατήσῃ τὴν πεπειραμένην σ' αὐτὴν τὴν ψευτοπολιτικὴν παλαιὰν ἡθοποιάν, ἡ ὁποία τὴν ἐπλησίασε καὶ τῆς λέγει:

— Μὴ ξεχνᾷτε τί σὰς ἔλεγα διὰ τὸν Πολτέφ...

— Ἀχ, δὲν με ἀρῆνετε σὰς παρακαλῶ! Δὲν θέλω νὰ ξεύρῶ τίς ἀηδίες ποῦ ἔκμυε ἡ καλὴ γνώριμὴ σας...

Ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα περιώρισθη μόνον νὰ σηκώσῃ τοὺς ὄμους: πάντοτε ἤθελε τὸ καλὸ αὐτῆς δὲ τῆς δυστυχίας, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν ἤκουσε προσβολάς. Ὁ Πολτέφ κἀνει ἀκόμα τὸν εὐγενῆ μὲ τίς τέτοιαις συσσυραδίαις, ἀλλὰ δὲν ἀξίζει τὸν κόπο.

Ἡ τρίτη δυσμενὴς κριτικὴ δὲν ἔκαμε πλέον εἰς τὴν "Ολγαν "Ιβάνοβναν τὴν ἐντύπωσιν τῶν δύο πρώτων. Τὴν ἐδιόλασε σχεδὸν μὲ ἀδιαφορίαν διότι ἦδεν ἐκ τῶν προτέρων ὑπέφερεν ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ δοκιμάσῃ ἀπὸ τὸ περιεχόμενον της. Τὴν ἐπίασε μίαν κατάστασιν ἀπαθείας: δὲν ἤθελε πλέον διὰ τίποτε νὰ κερθῇ, δὲν εἶχε τίποτε πλέον ἀνάγκην ὅς ἔλθουν τὰ πράγματα μοναχὰ των. Ὅ,τι γείνη, ἄς γείνη. Αὐτὴ δὲν ἦτο οὔτε ἡ πρώτη, οὔτε ἡ τελευταία...

Ὅταν εἰς τὴν Πετρούπολιν ἤνοιξε ἡ φθινοπωρινὴν saison, ἡ "Ολγα "Ιβάνοβνα ἐμπαρτίσθη εἰς μίαν ἀπὸ τὰς θεατρικὰς σκηνας. Καὶ ἡ πρώτη ἀκριδῶς κριτικὴ ἔλεγε:

«Κατ' αὐτὰς ἔκαμε τὴν πρώτην ἐμφάνισίν της ἡ μόλις ἀρχίζουσα τὸ στάδιον τῆς καλλιτέχνης O. I. Γλυκοῦβα. Τὸ νεαρόν της τάλαντον ὑπεσχεῖται πολλά. Βεβαίως ὑπάρχουν ἐλλείψεις τινὲς ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς, ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐξαρτῶνται, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἐκ τῆς ὑπερπληθώρας τῶν νεαρῶν δυνάμεων, ἢ δ' ἐλλείψεις αὐτὴ ὡς ἐκ τῆς φύσεως της πρέρχεται μὲ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἡλικίας κτλ.»

Ὅταν ἡ Ζηναΐδα Πετρόβνα ἀνέγνωσε τὰς γραμμὰς ταύτας, ἐπρασίτισεν ἀπὸ τὴν κακίαν της:

— Ὁ Πολτέφ λοιπὸν τὸ ἐπέτυχες....

(Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)

ΔΗΛΩΣΙΣ

Κωλυμένου τοῦ καιρικοῦ μας καλλιτεχνικοῦ συνεργάτου κ. Μουσαίου, ἀπέλαβε τὴν μουσικὴν στήλην διαπρεπῆς μουσικός, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ἀριστόξενος».

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου θ' ἀρχίσῃ ἡ δημοσιεύσις τῆς ἐπιθεωρήσεως τοῦ λήγοντος μουσικοῦ ἔτους καὶ ὁ συνεργάτης μας θὰ παρουσιάσῃ εἰς σειράν ἀρθρῶν ὅλους τοὺς παρ' ἡμῖν θρωπῆς Καλλιτέχνας εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Μουσικῆς τέχνης.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Μ. ΔΕΦΝΕΡ

ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΧΑΝΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥΠΟΛΙΝ, ΤΗΝ ΛΙΜΝΗΝ ΤΟΥ ΚΟΥΡΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΙΝ

(Συνέχεια εκ του προηγουμένου)

ΤΕΤΕΡΑ από ένα τέταρτον της ώρας ἐπεράσαμεν από την **Τουζλα**. Ἡ τουρκικὴ αὐτὴ λέξις σημαίνει **ἀλυκὴ**. Τὴν ἀλυκὴν ἀπεξήραναν εἰς τὰ 1872 ὁ τότε διοικητὴς τῆς Κρήτης Ρεοῦφ Πασᾶς καὶ ἐγκατέστησαν ἐκεῖ τοὺς κατοίκους τῆς νησίδος Σούδας, εἰς τὸ νέον δὲ χωριὸν ἔδωκε τὸ ὄνομα **Ἀζιζιέ**, πρὸς τιμὴν τοῦ τότε Σουλτάνου Ἀἰδουὺλ Ἀζιζ.

Ὀλίγον πρὸ τῆς μιᾶς μ. μ. ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς Σούδας, ἓνα χωριὸν 750 κατοίκων. Ἐκεῖ ὁ ἀμαζᾶς ἐσταμάτησεν ἔμπροσθεν τοῦ ταχυδρομείου, παρέδωκεν ἓνα δέμα καὶ παρέλαθεν ἄλλο.

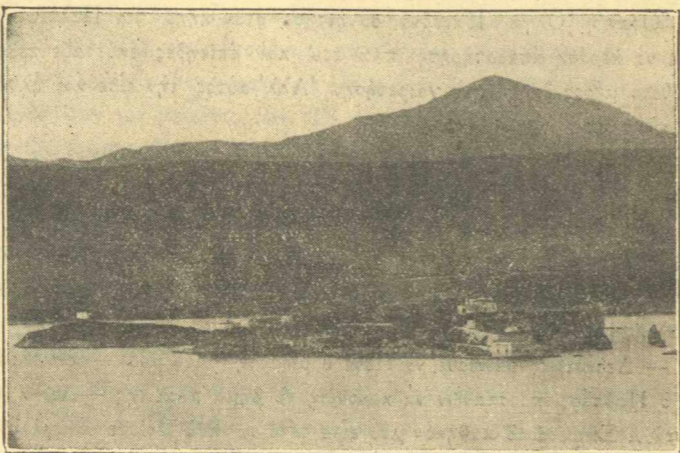
Ἀπὸ τὴν Σούδαν ἀναβαίνει ὁ δρόμος καὶ περνᾷ ὀπίσθεν τοῦ μακροῦ τείχους τοῦ Ναυστάθμου, τὸν ὁποῖον κατέλαβον οἱ Ἀγγλοὶ καὶ ἐγκατέστησαν καὶ ἀεροδρόμιον. Ἀπὸ τὸ ὕψωμα ἐδέλεπμεν ἀριστερᾷ μας κάτω πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν λιμένα τῆς Σούδας, ὅπου ἦσαν ἀγκυροβολημένα διάφορα πλοῖα Ἀγγλικά. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐφαινότο εἰς τὴν ἀντίπεραν ἀκτὴν τὸ τορπιλλισμένον καὶ μισοβυθισμένον παμμέγιστον ἐπιβατικὸν ἀτμόπλοιον **Μιννεβάσκα** (27000 τόνων), τὸ ὁποῖον ἀγόρασαν οἱ ρηζικίλευθοι ἀδελφοὶ Λεωνίδα καὶ Μάριος Ἑμπεριρίκοι. Ἄν κατωρθοῦτο ἡ ἀνέλκυσις αὐτοῦ, θὰ ἐπεσκευάζετο καὶ θὰ ἀπέπτα ὁ ἐμπορικὸς στόλος τῆς Ἑλλάδος ἓνα κολοσσόν. Ἄλλ', ὡς φαίνεται, οὐ δοκεῖ Ποσειδῶνι.

Ὀλονὲν ἀναβαίνει ὁ δρόμος εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ βουνοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν Μαλάξαν ἐκτείνεται πρὸς τὸ ὕψωμα τοῦ Παλαιοκάστρου (τῆς ἀρχαίας Ἀπτέρας) καὶ καταλήγει εἰς μίαν ἀπόκρημνον προεξοχὴν. Εἰς αὐτὴν ἐπάνω, 55—60 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιπέδον τῆς θαλάσσης, ἔκτισεν ὁ Ρεοῦφ Πασᾶς ἓνα φρούριον καὶ τοῦ ἔδωκε τὸ ὄνομα **Ἰτζεδίν**, ἀπὸ τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ Ἀἰδουὺλ Ἀζιζ. Τὸ φρούριον τοῦτο, κτισμένον διὰ νὰ δεσπόζῃ τῆς εἰσόδου τοῦ ἐσωτερικοῦ λιμένος, ἐχρησάμευε τώρα ὡς τάφος εὐρόκων πολεμιστῶν.

Δεξιᾷ ἄνωθεν φαίνεται τὸ χωριὸν **Μεγάλα Χωράφια** (230 κάτοικοι), τὸ ὁποῖον μαζῶν μετ' ὁ Παλαιοκάστρο ἀποτελεῖ τὴν περιοχὴν τῆς ἀρχαίας **Ἀπτέρας**, τῆς ὁποίας σώζονται ἀκόμη ἐρείπια μεγαλοπρεπῆ: τὰ τείχη τῆς πόλεως, κτισμένα ἀπὸ ὀγκολίθους ἐν μέρει πολυγωνικούς, ἐν μέρει τετραγώνους, λείψανα πολλῶν ναῶν, κολοσσαῖα θολωτὰ δεξαμεναὶ ἄριστα διατηρούμενα, μικρὸν θέατρον καὶ ἓνα μέγαλον οἰκοδόμημα, τοῦ ὁποίου τὰ τείχη φέρουν πλείστας ἐπιγραφὰς κλπ.

Ἐπειδὴ ὁ νέος ἀμαζιτὸς δρόμος περνᾷ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ Ἰτζεδίν, ὅπου ὁ ἀμαζᾶς μας εἶχε νὰ παραδώσῃ μικρὸν δέμα ἐπιστολῶν «διὰ κάτι βασιλικὸν ἀξιωματικὸν τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδας ποῦ τοὺς ἔχουν ἐκεῖ μέσα», ἐσταματήσαμεν εἰς τὰ καλύβια τοῦ μικροῦ χωριοῦ **Καλάμι**, τὸ ὁποῖον ἀγκυροβῆναι εἰς τὰ τείχη τοῦ φρουρίου. Ὁ ἀμαζᾶς ἐπῆρε τὸ δέμα καὶ ἐτρέβηξεν τὸν ἀνήφορον. Ἡμεῖς ἐν τῷ μεταξύ ἐθαυμάζαμεν τὴν ἐξοχὸν θέαν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Βαθὰ κάτω, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐσωτερικοῦ κόλπου, ἡ νησίς Σούδα μετὰ τὰ ἐνετικά καὶ τουρκικὰ ὄχυράματα, τὰ ὁποῖα, μολοντί ἐπιδιωρωμένα, δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν διὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ὅπου μερικὲς κανονίεσ ἀπὸ τὰ ὕψωματα δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ τὰ κάνουν στάχτη. Δίπλα εἰς τὴν νησίδα ἦτο ἀγκυροβολημένον ἓνα ἀγγλικὸν ἄλιευτικόν, ποῦ προσδιώριζε τότε εἰς τὰ εἰσερχόμενα καὶ ἐξερχόμενα πλοῖα τὴν δίοδον διὰ τῶν δικτύων, τὰ ὁποῖα φράζον ἐκεῖ τὸν λιμένα.

Εἰς τὸ ἀντίπερον μέρος τῆς Σούδας ἐδέλεπμεν ἐπίνω εἰς τὰ ὕψωματα τῆς ἀνδρῶν χερσονήσου **Ἀκρωτηρί** (ἀρχ. **Κύαμον**) τὰ χωριά **Κορακέσ**, **Ἀρώνι** καὶ **Στέρνες**. Εἰς τὸ χωριὸν Κορακέσ εἶνε ἓνα

Μικρὰ Σούδα

μοναστήρι καλογραϊῶν, ποῦ κάμνουν πολὺ ὠραῖες δαντέλλες καὶ μετὰ αὐτὰς κερδίζουν τὸ ψωμὶ των. Τὰς πωλοῦν ὅμως τῶρα πολὺ ἀκριβώτερον παρὰ πρὶν, ἔνεκα ὁ πόλεμος. Ἐπῆγα τρεῖς φορὰς ἐκεῖ μετὰ διαφορὰς οἰκογένειες. — Κάτωθεν τοῦ χωριοῦ Στέρνες, εἰς τὴν τοποθεσίαν **Μαράθι**, ἔκειτο εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἡ **Μινῶα**, τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ἐπίνεια τῆς πλουσίας Ἀπτέρας. Σήμερον τὸ λιμναῖον εἶνε μικρὸν καὶ ἀβαθὺ, διότι εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἡ δυτικὴ Κρήτη ἀνέθη ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ὡς θὰ ἀποδείξω παρακάτω. — Ἡ ὕψηλότερα κορυφὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου ὀνομάζεται **Συλόνα**. Ἀναφέρω αὐτό, διότι καὶ εἰς τὴν νῆσον Σκυῶρον, εἰς τὴν παραλίαν τοῦ κόλπου τῆς Καλαμίτσας, εἶνε ἓνας λόφος μετὰ ἀρχαῖα τείχη, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται **Συλοῦνα**.

Ἐπὶ τέλους κατὰ τὰς 2 μ. μ. κατέβη ὁ ἀμαζᾶς μας ἀπὸ τὸ Ἰτζεδίν καὶ συνεχίσσαμεν τὸ ταξεῖδι. Ἀμέσως μετὰ τὸ φρούριον εἶδαμεν τοποθετημένον ἀριστερᾷ τοῦ δρόμου ἓνα πεδινὸν πυροβόλον, ἓνα τζαντήρι καὶ 5—6 στρατιώτας πρὸς ἐκφοβισμόν τῶν γερμανικῶν ὑποβρυχίων.

Ἀπὸ ἐκεῖ ἀρχίζει πλέον ὁ κατήφορος πρὸς τὴν ὠραίαν κοιλάδα τοῦ **Κυλιάρη**. Εἰς διάφορα βιβλία βλέπω αὐτὸ τὸ ὄνομα γεγραμμένον **Κοιλιάρης**. Δὲν ἔχει ὁ ρύαξ καμμίαν σχέσιν μετὰ τὴν κοιλιὰ, ἀλλὰ λέγεται **Κυλιάρης**, διότι ὀρητικῶς καταβαίνει ἀπὸ τὸν Στύλον καὶ κυλαεὶ πέτρας τὸν κατήφορον. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐλέγετο **Πυκνός**, διότι τότε, ὅπως ἄλλωστε καὶ τῶρα, τὰς ὄχθας του περιέβαλλον θάμνοι πυκνοὶ καὶ πυκνὰ δένδρα. Ὁ Κυλιάρης εἶνε ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ρύακας τῆς Κρήτης, οἱ ὁποῖοι ἔχουν νερὸ καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἐκβάλλει δὲ ἀνατολικῶς τοῦ Ἰτζεδίν εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόλπον τῆς Σούδας.

Ἀφοῦ ἐπεράσαμεν τὴν μονότοξον γέφυραν, ἐφθάσαμεν μετ' ὀλίγην ὥραν, κατὰ τὰς 2 καὶ 25, εἰς τὸ χωριὸν **Καλύβες**, τὸ ὁποῖον, κείμενον εἰς ἀμύωδη παραλίαν, περιβάλλεται ἀπὸ κήπους πολλοὺς καὶ πλημμυρίζει τὸ καλοκαίρι μετὰ τὰ καρποῦσα του τὰ Χανιά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀπέχει 19 χιλιόμετρα.

Ἐμπροστὰ εἰς ἓνα μπακάλιο, ποῦ ἦτο καὶ χάνι καὶ ταβέρνα καὶ καφενεῖο, ἐσταμάτησεν ὁ ἀμαζᾶς, διὰ νὰ ταξιῆ καὶ ποτίσῃ τὰ ἄλογά του. Κ' ἐμεῖς ἐκαθίσταμεν καὶ ἐφάγαμεν ψωμοτύρι καὶ ἤπιαμεν 150 βράμια κρασί διὰ μισὴ δαξ.

Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωριοῦ τοποθετοῦν οἱ νεώτεροι γεωγράφοι μίαν ἀρχαίαν πόλιν, τὴν **Κίσαμον ἐτέραν** δηλ. τὴν δευτέραν Κίσαμον, διότι ἡ πρώτη, ἡ καθ' ἑαυτὸ Κίσαμος, κεῖται παρὰ τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ ἦτο σημαντικὴ πόλις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Αὐτὴ ἡ δευτέρα, μικρὰ Κίσαμος θὰ ἦτο καμμία πτωχὴ ἀποικία ψαράδων, ποῦ εἶχον φύγει ἀπὸ τὴν μεγάλην. Ὁ Στράβων εἶνε ὁ μόνος ἀρχαῖος συγγραφεὺς, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς καὶ τὴν ἀποκαλεῖ **ἐπίνειον Ἀπτέρας** (X, σελ. 479). — Ὀλίγον ἀνατολικώτερον φαίνεται ἐπάνω εἰς ὕψηλόν λόφον τὰ ἐρείπια τοῦ ἐνετικῶ καστρου Castel Apicorno Ἐκεῖ ἐπάνω, νομίζει ὁ Ἀγγλος Pashley (I, 62) — καὶ κατ' ἐμὲ ὀρθῶς — ὅτι ἦτο τὸ ἀρχαῖον **Ἰπποκορώνιον**. Ὁ Στράβων τὸ ἀναφέρει βιβλ. X, σελ. 472, ἀλλὰ περιορίζεται ὁ ἐλλογημένος εἰς τὸ νὰ μᾶ. το ἐξηγήσῃ: **τόπος ἐν Κρήτῃ**. Μᾶς ἐρώτισε! Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο ὄνομα οἱ μεταγενέστεροι παρέφθειραν εἰς **Ἀποκόρωνας**, ὅπως λέγεται σήμερον ὅλη ἡ ἐπαρχία. Οἱ Ἑνετοὶ κατόπιν τὸ ἔκαμαν Apicorno. Αὐτοὶ ἦσαν μοναχικοὶ εἰς τὴν παρεκθερὰν τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων. Τὸν ἄττικόν **Ἰμμηττόν**, mons Hymettus, ἔκαμαν Monte Matto, βουνὸ τρελλὸς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρόνων τῆς δουλείας καὶ οἱ Ἄλθαιοι τῶν περὶ τὰς χωρίων ἐτίμησαν τὸν Ἰμμηττόν διὰ τοῦ ὀνόματος **Τρελλός**.

Ἄλλοι γεωγράφοι νομίζουν ὅτι τὸ ὄνομα **Ἀποκόρωνας** παρήχθη ἀπὸ τὰς δύο λέξεῖς ἀπὸ καὶ corona, ἐπειδὴ δῆθεν ἡ ἐπαρχία αὐτὴ ἦτο ἰδιαίτερον τοῦ στέμματος κτήρις (dominium coronae, δηλ. domaine) τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατορῶν. Ὁ Γερμανὸς γεωγράφος Bursian πάλιν ἐκφέρει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Ἀποκόρωνας ὀφείλει τὸ ὄνομά του εἰς μίαν ἀρχαίαν πόλιν **Κόριον** παρὰ τὴν λίμνην τοῦ Κουρνᾶ (Κορησίαν λίμνην). Ἐξήγησις ἀπὸ τὰ μαλλιά τραηγμένη! Ἐκλέξατε τώρα! Ἐγὼ ἐπεθύμουν πολὺ νὰ ἀναθῶ εἰς τὸ Ἑνετικὸν κάστρον καὶ νὰ ἐξετάσω ἀπὸ ἐκεῖ ἐκάνω τὴν τοπογραφίαν τοῦ μέρους, ἀλλ' ὁ ἀμαζᾶς ἐδίετο νὰ φύγῃ.

Ἀνεθάρξαμεν λοιπὸν εἰς τὸ ἀμαζῖ καὶ ἐφθάσαμεν κατὰ τὰς 4 παρὰ τέταρτον εἰς τοὺς **Ἀρμένους**. Μεγάλον χωριὸν μετὰ 750 κατοίκους, 21 χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ Χανιά. Ἐγεῖ πολλὰς πηγὰς, παλαιὰ καὶ ὕψηλὰ πλατάνια καὶ ἄλλα πολλὰ μέγαλα δένδρα. Ἄν ἐγραφα γαλλιστί. θὰ ἔλεγα des platanes centenaires. **Ἀρμένιοι** λέγεται τὸ χωριὸν, ἐπειδὴ ἦτο ἀρχικῶς ἀποικία Ἀρμενίων. Εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ 961 ἀπελευθέρωσεν ἐπὶ τέλους τὴν Κρήτην ἀπὸ τοὺς Σαρακηνούς, ὑπηρετοῦσαν τότε πολλοὶ Ἀρμένιοι. Οἱ Ἀρμένιοι ἐκεῖνης τῆς ἐποχῆς φαίνεται πῶς ἦσαν ἀνδρείότεροι ἀπὸ τοὺς σημερινούς, οἱ ὁποῖοι σφάζονται σὰν τ' ἄρνια. Ὅταν λοιπὸν ἐτελείωσεν ἐκείνη ἡ ἐκστρατεία, ἔμειναν πολλοὶ Ἀρμένιοι εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἀποικίσθησαν εἰς διάφορα χωριά. Σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν εἰς διάφορα ἐπαρχίας τῆς Κρήτης τέσσαρα χωριά, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται **Ἀρμένιοι**. Εἰς τοὺς Ἀρμένους τοῦ Ἀποκόρωνα, κάτω ἀπὸ τὰς ρίζας τεραστίου πλατανιοῦ, ἀναβλύζει δυνατὴ πηγὴ, ὁ ὁποῖα μαζί με μερικὰς ἄλλας μικροτέρας σχηματίζει ἀμέσως τὸν ρύακα **Συδέν**, ὁ ὁποῖος κινεῖ μύλους καὶ κοντὰ εἰς τὰς Καλύβας χύνεται εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόλπον τῆς Σούδας. Πρέπει νὰ εἰπῶ ἀκόμη, ὅτι κατὰ τὴν ἐλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 21 ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις τῶν Κρητῶν εἶχε τὴν ἔδραν τῆς εἰς τοὺς Ἀρμένους. Ἐκεῖ ἡ Κρητικὴ Συνέλευσις ὑπέγραψε τὴν 22 Μαΐου 1822 τὸ πολίτευμα τῆς Ἐπιδαύρου.

Ἀπὸ τοὺς Ἀρμένους ὁ δρόμος ὀλονὲν ἀναβαίνει. Ἀφοῦ ἐπεράσαμεν τὸ **Νεοχώρι** ἢ **Νιὸ Χωριό**, ἐφάνθησαν ἀμέσως πρὸς τὰ δεξιὰ μας, εἰς τὰς πλεῦρες λόφον καταπρασίων, ἀνάμεσα ἀπὸ θάμνους ἀειθαλεῖς, ἐλίεσ, χαρουπιὰς καὶ **κυπαρίσσια θηλυκά**, — ἔτσι λέγουσιν οἱ Κρητικοὶ τὰ κυ-

παρίσια μετὰ ὀριζοντίους κλάδους — τὰ γραφικὰ χωριά **Μαχαροῦ**, **Παῖδοχώρι**, **Πεμόνια** καὶ **Φρέσ** καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰ δύο πρῶτα, δεξιᾷ ὅμως τῆς κοιλάδος, τὸ **Νεοχώρι**. Εἰς τὸ **Φρέσ** κατὰ τὰ 1824 ὁ Χουσεῖν Πασᾶς αἰχμαλώτισε 400 Χριστιανούς καὶ τοὺς ἀπήγαγε σκλάβους. Ἐκεῖ ἀργότερα ὁ Χαϊρέτης προκήρυξε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1841.

Δυστυχῶς τὰ Κρητικὰ χωριά, μετὰ ὅλην τὴν γραφικὴν τοποθεσίαν τῶν περισσοτέρων καὶ μετὰ ὅλην τὴν ἀβρονην πρασιναδα, ποῦ τὰ περιβάλλει, δὲν σὺ κάμνουν τὴν εὐχάριστον ἐντύπωσιν ποῦ κάμνουν τὰ γελαστὰ χωριά τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἐνῶ ταῦτα, μετὰ τὰ κάτασπρα σπιτάκια των, φαίνονται πῶς ρίχνουν ἓνα μειδιάμα πρὸς τὸν διαβάτην, τὰ Κρητικὰ χωριά σὲ κυττάζουσι σκυθρωπά, σὰν τὰς γυναῖκες τῆς Κρήτης, διότι ὕστερα ἀπὸ τὰς ἐπαναστάσεις τὰ σπιτικά ἐμειναν χωρὶς σουβᾶ, ἂν ποτε εἶχαν, καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰ κατοικημένα βλέπεισ ἄλλα ἐρειπωμένα καὶ ἔρημα.

Εἰς τὸ 29ον χιλιόμετρον ἐφθάσαμεν εἰς ἓνα καινούργιον χωριὸν, **Μπαμπαλιὴ Χάνι** λεγόμενον. Ἐκεῖ ὑπάρχει λαμπρὸν χωμα διὰ στάβλους καὶ πιθάρια καὶ δι' αὐτὸ ἐγκατεστάθη ἐκεῖ πρῶτα ἓνας τσουκαλάς ἤγουν σταμνᾶς, καὶ ἀμέσως ἦλθον κατόπιν ἄλλοι δύο τρεῖς, — κεραμεῖς

Ἀποθήκη τῆς Κνωσοῦ

κεραμεῖ ἀεὶ κοτσεῖ —, οἱ ὁποῖοι κατασκευάζουν στάμνες μετὰ ἀλλόκοτον σχῆμα, μετὰ μεγάλην κοιλιὰ καὶ μισοστρόγγυλον πάτον, καὶ μέγαλα πιθάρια, ὕψους 1—1 1/2 μέτρον, ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατὰ ἑκατοντάδας εὐρέθησαν εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν παλατιῶν τῆς Κνωσοῦ καὶ τῆς Φαιστοῦ καὶ εἰς ἄλλας ἀρχαίας πόλεις τῆς Κρήτης.

Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ **Μπαμπαλιὴ Χάνι** σχηματίζεται τὸ ποτάμι τῶν Βρυσῶν (ὁ Βρυσιανὸς) ἀπὸ τὴν συρροὴν δύο ρυάκων, τοῦ **Λαθραγγιοῦ**, ὁ ὁποῖος καταβαίνει ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ Νίππου, καὶ τοῦ **Μπούτακα**, ὁ ὁποῖος περνᾷ μετὰ τῶν χωρίων **Μπρόννερο** καὶ **Βαφέ**. Κοντὰ εἰς τὸν Βαφέ εἶνε ἡ σπηλιὰ **Κρυονερίδα**. Ἐκεῖ εἰς τὰ 1822 εἶχαν καταφύγει μερικὲς ἑκατοντάδες χριστιανῶν. Οἱ Τούρκοι ἀναψαν φωτιὰς ἀπ' ἐξῶ ἀπὸ τῆ σπηλιὰ καὶ τοὺς ἐπνίξαν μετὰ τὸν καπνόν, καὶ ἀκόμη εὐρίσκονται ἐκεῖ μέσα τὰ ἀσπρισμένα κόκκαλά των. Εἰς τὰ 1866 ἔγεινε μάχη εἰς Βαφέ καὶ ἐσκοτώθησαν καὶ ἐπληρώθησαν πολλοὶ ἔθελονταί, οἱ ὁποῖοι εἶχαν καταβῆ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τὸν Μάιον 1867 οἱ Τούρκοι ἔπαυον ἐκεῖ μεγάλην καταστροφὴν καὶ ἔτσι ὁ Βαφέσ ἐβάρη ὄχι μόνον αἶμα χριστιανικόν, ἀλλὰ καὶ μετὰ Τουρκικόν.

Βρῦσσες, 33 χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ Χανιά, ὀνομάζεται τὸ χωριὸν, ὅπου ἐφθάσαμεν εἰς τὰς τεσσαράς καὶ τέταρτον. Εἶνε καὶ αὐτὸ καινούργιον χωριὸν, μετὰ ὀλίγα σπιτικά ἀκόμη, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μπακάλικα, ταβέρνες καὶ ἀποθήκες. Ἐγεῖ ὅμως μέλλον αὐτὸς ὁ συνοικισμὸς καὶ γρήγορα θὰ γείνη μέγαλον χωριὸν, διότι ἔχει τοποθεσίαν καλὴν, πολλὰ νερά καὶ τριγύρω ἔκτασιν μεγάλην καὶ πολὺ γόνιμον, ἐνώνεται δὲ ἐκεῖ δύο δρόμοι

ἀμαξίτοι, ὁ δρόμος δηλ. Ρεθύμνης—Χανίων καὶ ἐκεῖνος, ποῦ καταβαίνει ἀπὸ τὸ ὄροσδιον τοῦ Ἀσκούρου καὶ τὰ χωριά τῶν Σφακιανῶν. Εἰς τὴν Βρῦσας κατεστράφη εἰς τὰ 1866 ὁ αἰγυπτιακὸς στρατός.

Ἄπ' ἐξω ἀπὸ τὴν πρώτην ταβέρναν ἐστάθη ὁ ἀμαξίας, διὰ νὰ ξεκουρασθοῦν τὰ ἀλογά του, ἐμεῖς δὲ ἤπιτικεν ἀπὸ μίαν τοικουδιὰ καὶ ἕνα ποτήρι νερό, καὶ ἔπειτα τὰ δευτερώσαμεν.

Ἄπὸ τὰς Βρῦσας ἐτραβήξμεν διὰ τὴν **Γεωργιούπολιν**, ἡ ὁποία κατὰ τὰ 1898 ὠνομάσθη ἔτσι πρὸς τιμὴν τοῦ Πρίγκιπος Γεωργίου, τοῦ πρώτου Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ τῆς Κρήτης. Ἄν ὁμως νομίζετε πὺς εἶνε πόλις, ἀπατάσθε οἰκτρά, ὅπως τὴν ἐπαθα κ' ἐγώ, διότι αὐτὸ τὸ μεγαλο-

Στάμιες ἀπὸ τὸ Μπαμπαλή Χάνι

πρεπὲς ὄνομα ἐδόθη εἰς ἕνα συνοικισμόν, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπὸ 25 χρόνια καὶ τόσας θυσιᾶς καὶ τόσους κόπους τοῦ πρώτου οἰκῆτορος, τοῦ κ. Μιλιτιάδη Παπαδογιαννάκη, υιοστοῦ Ροδινιώσος Ἑλληνοσ, ἀριθμεῖ τῶρα μόνον κατοίκους ἑκατὸν πέντε καὶ μισόν.

Αὐτὸς ὁ Χριστιανός, ὁ κὺρ Μιλιτιάδης, ὁ ὁποῖος κατὰγεται ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν τοῦ **Καλαμίτσι Ἀμυγδάλι**, χωρὶς ἄλλο ἔχασε τὸν γαῖορὸν του εἰς τὰ στενά τοῦ Ἄλμουρου, τ. ἔ. εἰς τὴν Γεωργιούπολιν. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐλέγετο **Καστελλάκια ἢ Παλαιοκάστελλα**, ἔπειτα **Ἄλμουρός** καὶ εἰς τὰ 1893 τὸ ἐδάπησαν **Ἄλμουρούπολιν**, καὶ πέντε χρόνια κατόπιν **Γεωργιούπολιν**. Ἄλλ' ἀπ' τὸ ὄνομα δὲν θγαίνει τίποτε, ὡς θὰ ἰδῆτε παρακάτω.

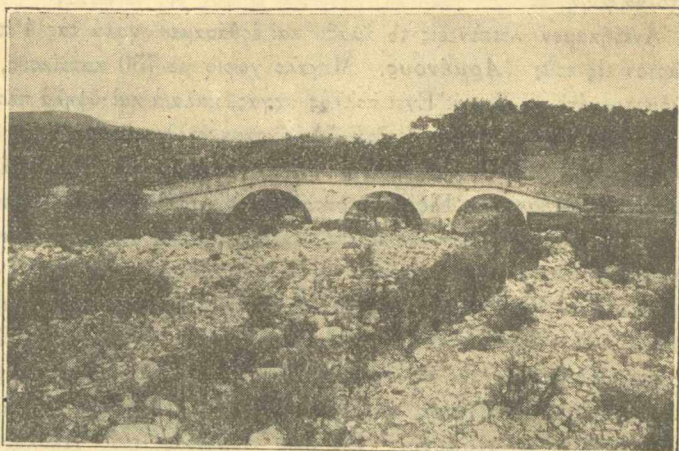
Ἀφοῦ ἐφύγαμεν λοιπὸν ἀπὸ τὰς Βρῦσας, ἀπαντήσαμεν ὕστερα ἀπὸ ὀλίγα λεπτά πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶς τὴν **Ἑλληνικὴν Καμάρα**. Αὕτη εἶνε γέφυρα μονότοξος κτισμένη κατὰ τοὺς Ἑλληνορωμαϊκοὺς χρόνους μετ' οὐλοῖτους χωρὶς λάσπη. Ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν αὕτην γέφυραν σώζονται ἀκόμη δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ Βρυσιανοῦ τὰ δύο βᾶθρα τοῦ τόξου εἰς ὕψος τριῶν περίπου μέτρων καὶ εἰς 7—8 ὀριζοντίους σειράς (δόμους). Τὸ ἐπάνω μέρος τῆς γεφυρᾶς αὐτῆς, ἀφοῦ τὸ πῆρε μιά φορὰ τὸ ποτάμι, τὸ ξανάκτισαν οἱ μεταγενέστεροι μετ' τὸ παλαιὸν ὕλικόν καὶ μετ' λάσπην ἀπὸ ἄμμον τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀσβέστην. Παραπέρα εἶδαμεν εἰς τὰ ὑψώματα τὰ ἀριστερὰ τοῦ δρόμου τὰ δύο χωριά **Καλαμίτσι Ἀλεξάνδρου** (ἢ Πέρα Καλαμίτσι) καὶ **Καλαμίτσι Ἀμυγδάλι** (ἢ Πόδε Καλαμίτσι. Πόδε θὰ εἴπη ἔντεῦθεν.), καὶ τὸ χωριουδάκι **Ἀργυρομοῦρι** (μοῦρι κρητ. = μούρη, προεξοχή, κάβος), ὅπου λέγουσιν ὅτι εὐρέθησαν ἔγνη ἀργυρούχου μεταλλεύματος, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα. Ἀπὸ τὴν ὄψιν τοῦ χωριοῦ ὁμως μοῦ φαίνεται πὺς ἀνθρώποις ἦταν ὁ θησαυρός.

Πλέον κοντὰ εἰς τὸ ποτάμι εἶνε τὸ χωριὸν **Σάοπολι**, δηλ. ἐξω πόλις. Εἰς τὰ ὑψώματα τὰ δεξιὰ τοῦ δρόμου εἶδαμεν κατὰ σειράν τὰ μικρὰ χωριά **Φιλίππου, Χάμπαθα καὶ Φονές**, δηλ. φονιάς. Ὅπως μοῦ εἶπαν, οἱ κάτοικοι τοῦ Φονέ, εἰς τὰ παλαιὰ χρόνια ἐδικαίωναν τὸ ὄνομα τοῦ χωριοῦ των, τῶρα ἐξερύλισθησαν καὶ δὲν σκιστῶνουν πλέον.

Χίλια διακόσια μέτρα περίπου, πρὶν φθάσωμεν εἰς τὴν Γεωργιούπολιν, τῆς ὁποίας τὸ μέγεθος (:) μ' ἐξέπληξεν ἀπὸ μακρυνᾶ. **ἀνυψώμεται ἀνάμεσα ἀπὸ ὑψηλὰ βουνὰ ἕνας χαμηλὸς γήλοφος μεγάλης ἐκτάσεως, ἐπάνω ἰσοπεδωμένος καὶ μετ' πεζούλες.** Ἀμέσως μοῦ ἤλθεν ἡ ἰδέα, πὺς μόνον ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ μέρος ἤμπορεῖ νὰ ἦτο κτισμένη ἡ ἀρχαία πόλις **Ἀμφίμαλα** καὶ ὄχι παρακάτω, μέσα εἰς τοὺς βάλτους, κοντὰ εἰς τὸν σημερινὸν κόλπον τοῦ Ἄλμουρου, τὸν ἀρχαῖον Ἀμφιμαλῆ κόλπον. Ἐρώτησα ἕνα χωρικόν, πὺς λέγεται αὐτὸ τὸ μεγάλο ἴστωμα, ποῦ ξεχωρίζεται ἀπὸ τὴν πεδιάδα, καὶ μοῦ εἶπε **«Τοῦ Βένου ἢ Κεράλα»**. Κεράλα λέγουσιν οἱ Κρητικοὶ ἕνα χαμηλὸν γήλοφον πλατύν. Ὅσο ἔδλεπα αὕτην τὴν κεράλα, τόσο μοῦ κορφώθηκε ἡ ἰδέα πὺς ἐκεῖ θὰ ἦσαν τὰ ἀρχαία **Ἀμφίμαλα**, καὶ ἀποράσιμα, τὸ ἄλλο πρωὶ νὰ ἐξετάσω κατὰ αὐτὸ τὸ μέρος.

Ἄς εἰπῶ ἀμέσως τὴν γνώμην μου διὰ τὴν σημασίαν λέξεως **Ἀμφίμαλα**. Τὸ μεγάλο ὄρος, τὸ ὁποῖον χωρίζεται τὴν Τσακωνιάν ἀπὸ τὴν Ἀρκαδίαν καὶ Λακεδαίμονα, λέγεται **Μαλεβός**, τὸ δὲ ἀκρωτήριον, εἰς ὁ ἀπολήγει ἡ ὄροσειρὰ αὕτη, εἶνε ὁ **Κάβο Μαλέας** (τὸ περί Μαλέαν ἀκρωτήριον). **Μαλιεῖς** ἦτο τὸ ὄνομα λαοῦ Θεσσαλικοῦ κατοικοῦτος εἰς τὰ περί τὸν **Μαλιακὸν κόλπον** βουνά. Εἰς τὴν Χερσονήσον τῶν Μελιτώνων, τὴν ὁποίαν περιγέθησαν κατὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1909 καὶ τὴν ἀνοίξιν τοῦ 1910 καὶ τῆς ὁποίας ἔκμα χάρτην, ἀπήνεσα διάφορα βουνά, φέρωντα τὸ ὄνομα **Μάλι**: Μάλι μπάρι, Μάλι ἐγγλιάτι, Μάλι βικιέτι, κτλ. Τέλος εἰς τὸν Ἡσύγιον εὐρίσκειται τὸ γλῶσσημα **Μάλα βούνημα μάλισι δριοι**. Ἡ ρίζα ΜΑΛ, ἡ ὁποία εἶνε κοινὴ εἰς αὐτὰ τὰ ὄνομα σημαίνει «βουόν». Συνεπῶς τὸ κρητικὸν **Ἀμφίμαλα** σημαίνει **τριγυρῶ βουνά**. Καὶ πράγματι τὸ μέρος, ὅπου τοποθετῶ τὴν ἀρχαίαν αὕτην πόλιν δικαιολογεῖ πληρέστατα τὴν ὄνομασίαν αὕτης. Ἡ πόλις ἦτο τριγυρισμένη ἀπὸ τὰ βουνά, τὰ ὁποία σχηματίζουν τὸ στενὸν τοῦ Ἄλμουρου.

Μόλις ἐπεράταμεν ἀπὸ τοῦ Βένου τὴν Κεράλαν, ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Καστελλάκια ἢ Παλαιοκάστελλα. Ἐἴση λέγονται τὰ εἰσέπια τοῦ φρουρίου τοῦ Ἄλμουρου, τὸ ὁποῖον ἔκτισαν οἱ Ἑνετοὶ καὶ ἐκυριεύσαν οἱ Τούρκοι, ἅμα εἰσῆλθαν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς διαφόρους Κρητι-

Ἡ γέφυρα τῶν Βρυσιῶν

κὰς ἐπαναστάσεις ὑπέστη ἐπανειλημμένως πολιορκίας, ὡς ποῦ ὁ Πρωτοπαπαδάκης τὸν Ἰούνιον 1821 τὸ ἐκυριεύσει καὶ τὸ γάλασε. Μόνον Σφακιανοὶ εἶνε διὰ τέτοια κατορθώματα. Ἐκεῖ, ἀποκῆται ἀπὸ πλατάνια, βγαίνει ἡ πηγὴ τοῦ Ἄλμουρου καὶ παρακάτω εἶνε δύο μύλοι.

Διὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν τῶν Ἀμφιμαλίων, διὰ τὸ φρούριον τοῦ Ἄλμουρου καὶ διὰ τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ θὰ ὀμιλήσω παρακάτω.

Ὑστερὰ ἀπὸ ταξεῖδι 40 χιλιομέτρων ἐφθάσαμεν κατὰ τὰς 5 1/2 τὸ βράδυ εἰς τὴν Γεωργιούπολιν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΥΕΛΛΑ

Ακριβῶς τὸ συναίσθημα ποῦ κρατεῖ τὸν ἄνθρωπον ὅταν βλέπῃ ἀπὸ μακρυνᾶ νὰ προβάλλῃ ἀπειλητικὴ ἢ μαυρίλλα τῆς θύελλας, ἕνα τέτοιο κυριαρχεῖ στὸν καθέναν ποῦ παρακολουθεῖ τὴν κοινωνικὴν ζωὴ καὶ καταλαμβάνει, στὴ ψυχολογία τῆς, τὸ μέγα κακὸ ποῦ ἀπειλεῖται σὲ λίγα ἀκόμη χρόνια νὰ ξεσπάσῃ στὴ κοινωνία, ὅταν καὶ τὰ τελευταία προσήματα αὕτης λεγομένης ἠθικῆς χαθῶν. Ἡθική! . . . Δὲν ἀπόμεινε ἀπὸ τῆς λέξεως αὕτη ἡ ποραμικρὴ ἀληθινὴ σημασία. Πόσα πράγματα δὲν ἔλεγε ἡ λέξις αὕτη καὶ πόσο στολισμὸς δὲν ἔφερνε σὲ κείνους ποῦ ἀκολουθεῖσαν τῆς ὀμηγίτης τῆς! Ἀλήθεια, παρὰ πολὺ ἀπότομα ἤλθαν γιὰ νὰ ἐπικρατήσουν ἡ νέες ἰδέες καὶ στὴν Ἑλλάδα, γιὰτὶ τῶρα στὰ πρόσωπα κεινῶν π.χ. τῶν κοριτσιῶν, ποῦ παρουσιάζουν μίαν πραγματικὴν ἀσχημία, σὲ ντύσιμο ἢ στὴ συμπεριφορὰ καὶ ποῦ προκαλοῦν γιὰ αὐτὴν τὴν περιέργειαν πολλῶν καὶ τὸν οἰκτο τῶν περισσότερων, δὲν βλέπει κανεὶς τὸ ἐρόθημα ποῦ μαρτυροῦσε τὴ συναίσθησι τῆς ἀσχημίας καὶ τοῦ ἀτόπου, ἀλλὰ βλέπει ἕνα χαμόγελο ποῦ γιὰ τοὺς πολλοὺς εἶναι τόσο συμπαθητικὸ καὶ γιὰ τοὺς πειρὸ πολλοὺς τόσο εἰρωνικόν. Τὸ κορίτσι χαμογελᾷ ἀπὸ φιλαρέσκεια ποῦ τὸ λυώνει, ἀπὸ φιλαρέσκεια ποῦ τὸ ὑψώνει καὶ τὸ ἐξελίσσει στὴ σύγχρονη γυναῖκα, στὴ γυναῖκα τοῦ κόσμου, τοῦ καλοῦ κόσμου!

Ἡ μὴ τάξις τῆς Κοινωνίας ἤλθε νὰ διδάξῃ τὴν ἄλλη. Ἐστὴν ἀρχὴ τέτοια φαινόμενα ἐκφυλισμοῦ τὰ ἐβλέπαμε σὲ μίαν τάξιν ποῦ λεγότανε . . . ἀριστοκρατικὴ, μὰ ποῦ ἔμπορευσε τοῦλάχιστον νὰ κρύψῃ μ' ἕνα μυστήριον τρόπο τὴν ἠθικὴν τῆς ἔκλυσι. Τῶρα; τῶρα πειρὰ. Ἡ νέες ἰδέες διδάσκονται μὴ τὴν πειρὸ ἐποικοδομητικὸν τρόπο μὲ τὸν πειρὸ ἐκφυλιστικόν, ποῦ κάμνει τὰ σύγχρονα κορίτσια νὰ σκέπτονται πὺς ὁ ἐκφυλισμὸς—δηλαδὴ τοῦ εἶδους αὐτοῦ ἢ ζωὴ στὴ κοινωνία—εἶναι ὁ μόνος προορισμὸς! Οἱ καιροσκόποι δὲν ἔλειψαν καὶ τῶρα καὶ τὴν ὀρμὴν αὕτην ποῦ ἐλέπει κανεὶς στὸ ρεῖμα τῆς διαφθορᾶς, τὴν μετέτρεψαν σὲ κινητήριον δύνανμι, ποῦ κινεῖ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, τὸ μεγάλο αὐτὸ ἐργαστήριον, ποῦ κατασκευάζονται οἱ ἄνθρωποι. Πρὸ ὀλίγου ἀκόμη καιροῦ ἀνακαλύφθηκε καὶ ἕνα κέντρον—σχολεῖον,

σύλλογος—μὲ διευθυντήν, διδασκάλους καὶ ἐποπτικὸν συμβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ὀρμὴ αὕτη ἔφερεν τὰ ἀνήλικα ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια γιὰ νὰ τὰ διδάξῃ τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ βαπτίσῃ στὴν κολυμβήθρα τῆς διαφθορᾶς. Τὸ κέντρον αὐτὸ ἐλλείσθη ἀπὸ τὴν Ἀστυνομία, . . . γιὰ ν' ἀνοίξῃ ἴσως ἀλλοῦ! Στὸ Παρίσι ἀπὸ πολλὰ χρόνια τῶρα—γιὰτὶ στὴ Γαλλία ποτὲ δὲν ἐσκέφθησαν γιὰ αὐτὸ ποῦ λέμε ἐμεῖς στὸ τόπο μας ἠθική—ἔδλεπε κανένας τὰ φτωχὰ κορίτσια τοῦ λαοῦ—τῆς μιντινέττες ὅπως τῆς λένε, νὰ στέκονται τὸ ἀπέβραδο, ἀφοῦ σκολάσουν ἀπὸ τὴ δουλειὰ τους, ἐξω ἀπὸ τὸ Γραφεῖον ἢ τὸ Κατάστημα ποῦ ἐργαζότανε . . . ἐκεῖνος, γιὰ νὰ κάμουν τὸν περίπατό τους, ὄχι μακρυνὰ ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ κόσμου, ἀλλὰ στὰ βουλεβάρτα καὶ στὰ κέντρα, ποῦ ἔλη σχεδὸν ἡ νεολαία μαζεῦστανε ζευγαρωμένη. Γιατί; γιατί στὴ Γαλλία ὁ . . . πολιτισμὸς ἀνάγκαζε πολλὴ γρηγορὰ τὰ κορίτσια τὰ φτωχὰ νὰ ζητήσουν καὶ ἄλλους πόρους καὶ ἄλλα μέσα γιὰ νὰ ζήσουν σύμφωνα μὲ τὸς ἀξιώσεις τῆς ζωῆς τῆς κοινωνίας, καὶ ἡ προστασία κάθε κοριτσιῶν, γι' αὕτη τὴν ἀνάγκην, ἐζητεῖτο μακρυνὰ ἀπὸ τὴ πατρικὴ στέγη, ἀπὸ τὸν φίλον, ἀπὸ τὸν ἐραστήν, ποῦ παρουσιάζοτανε σὰν μίαν μεγάλην καὶ ἀπαραίτητην ἀνάγκην γιὰ τὴ καλὴν ζωὴ τῶν φτωχῶν κοριτσιῶν! Καὶ νᾶ, σήμερα, αὕτη ἡ ἐξέλιξις καὶ στὴν Ἀθήνα, ποῦ τὰ φαινόμενα τοῦ ἐκφυλισμοῦ αὐτοῦ εἶναι ἀνορίθηματὰ στὰ κέντρα καὶ παντοῦ δλεπει κανεὶς τὴν ἀνέλπιστην γιὰ τὴν Ἑλλάδα αὕτη ἐξέλιξις! Τὶ θὰ γείνη; Θὰ ξεσπάσῃ ἡ θύελλα. . . ὅθ ἐπικρατήσουν ἡ ἰδέες τῆς **χειραφετήσεως** ἐκεῖνες ποῦ δὲν στέκουν σὲ ἅσιν ἠθικὴν καὶ λογικὴν καὶ ἀπὸ τὴ καταστροφὴ τῆς θὰ σωθοῦν βέβαια οἱ δυνατοὶ μονάχα ἐκεῖνοι, ποῦ θὰ κτυποῦν ὕστερα, παραζαλισμένοι κ' αὐτοὶ, τὸ κεφάλι τους, γιὰτὶ δὲν μπόρεσαν νὰ προλάβουν τὴν καταστροφὴν, τὸ ὀλέθριον μικρόδιον τῆς διαφθορᾶς, ποῦ θὰ εἰσχωρήσῃ σὲ κάθε φλέβα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. . . Αὐτοὶ ποῦ θὰ μετανοήσουν γι' αὐτὸ πειρὸν ποῦ, γιὰτὶ αὐτοὶ φέρουν τὴν εὐθύνην ἀπέναντι τῆς ἀγνῆς μας ἱστορίας, θὰ εἶναι ἐκεῖνοι—οἱ ἀρμόδιοι— ποῦ σὲ κάθε καιρὸ διευθύνουν τὴν ζωὴ τῆς Πολιτείας. . .

JAP

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Η ΣΥΖΥΓΓΟΣ
(B. DANGÈNNES)

Ο γάμος ὁλ' ἡδύνατο νὰ συγκριθῇ μετ' ποταμόν, τὸν ὁποῖον οἱ μὲν κατέρχονται ἤρεμα, ἐντὸς λέμβου, τὴν ὁποίαν σταματοῦν διὰ νὰ συλλέξουν τὰ ἄνθη τῆς ὄχθης, ἐνῶ ἄλλοι ἐξαντλοῦνται νὰ τὸν ἀναβαίνουν μετὰ κόπου μέσα εἰς βαρὺ ἀκάτιον τὸ ὁποῖον παραπλανᾶται ἀπὸ τὴν ἀδέξιον κοπηλασίαν των.

Ἐν τούτοις δὲν ὑπάρχει πλωτόν, ὅσον βαρὺ καὶ ἄν εἶναι, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ φθάσῃ εὐκόλως εἰς τὴν ὄχθην, ὅταν οἱ δύο κωπηλάται γνωρίζουν νὰ ρυθμίσουν τὰς προσπάθειάς των καὶ νὰ τὰς ἐνώσουν εἰς τὴν ἰδίαν ἐπίμονον κίνησιν.

Εἰναι τὸ μόνον μέσον διὰ νὰ ἀποφύσωσι τὴν ἐστίαν τῶν ἀνεμοστροβίλων, τὴν τρομερὰν φορὰν πρὸς τὴν ἀδυσσαν ἢ, τὸ χειρότερον ἀκόμη, τὴν καθιζήσιν εἰς τὰ ἔλη, ἐστίαν τοῦ πυρετοῦ, αἰτία τῆς καταστροφῆς.

Διὰ τὴν πορείαν τοῦ πλοίου τούτου τὸ ἴδιον ποσὸν τῶν καθιζόντων, αἱ ἴδιαι εὐθύναι ἀνήκουσι εἰς τοὺς δύο συζύγους, ἡνωμένους δι' αὐτὸν ἀκριτὸν σκοπὸν, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ καθεὶς πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ, ὡς πρὸς τὸν κυριώτερον τῆς ζωῆς του.

Δὲν εὐρισκόμεθα πλέον εἰς τὴν ἐποχὴν ὅπου ἡ γυνὴ ἀνέθετε μόνον εἰς τὸν ἄνδρα τοὺς κόπους καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν υποθέσεων. Μετ' τὸν νέον πολιτισμὸν ὁ ρόλος τῆς γυναίκος ἐγένε μᾶλλον ἐκτεταμένος, πολυπλοκώτερος ἐπίσης, ἐπικρατέτερος πρὸ παντός.

Ἡ ἐλευθερία τὴν ὁποίαν αἱ νεωτερικαὶ συνήθειαι τῆς παρεχώρησαν, ἐπιτρέπει εἰς τὴν γυναῖκα νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ μερικὰ ἐλαττώματα, τὰ ὅποια κατέστρεφον τὸν χαρακτήρα τῶν προγόνων τῆς καὶ τῶν ὁποῖων τὰ ἔγνη ἀπαντῶνται ἀκόμη λανθάνοντα.

Ἐν ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ ὑποκρισία, ἣτις προήλθεν ἀπὸ κληρονομικότητα, δημιουργηθεῖσα ἀπὸ τὴν παλαιὰν μορφήν τῆς γυναικείας μορφώσεως.

Ἡ γυνὴ τὸν προγενεστέρων γενεῶν, διὰ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τοὺς νόμους μίαν ἠθικῆς, αὐστηρῶς παρατηρουμένης τότε, ὤφειλε, ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῆς πρώτης τῆς νεότητος, νὰ ἀρχίσῃ νὰ παίξῃ τὸ ρόλον τῆς ὑποκρισίας.

Ἡ πρόληψις περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλεῖ ὁ ἰατρος Noslin, καὶ τὴν ὁποίαν ὀνομάζει τὸσον ἐπιτυχῶς, ὑποχρέωσιν κωφώσεως καὶ τυφλώσεως, ἐφημέ-

ζετο με μεγάλην αυστηρότητα εις την κόρη, από τας ψευδείς ηθικής της άρχας.

Κάθε τι το όποιον είχε σχέση με την διατήρησιν και τον πολλαπλασιασμόν του είδους, έπρεπε να είναι μυστήριον διά τας κόρας, τόσον ώστε εκείνοι αι όποια έμάνθανον κάτι δι' αυτά, ώρειλον να αποκρύπτωσι την γνώσιν των ως τρομεράν λέπραν.

Έκ της προσοίσεως αυτής εγεννάτο ή συνήθεια της πονηρίας, της οποίας ή εφαρμογή κατέστρεφε την ώραίαν ειλκίρειαν της νεότητος. Έκτός τούτου ή έλλειψις εμπιστοσύνης ή ύπισταμένη μεταξύ μητρός και κόρης, τας καθίστα ξένας την μίαν προς την άλλην και ηνύδει τας φίλας με ξένας, άπαραιτήτους, ως εκ της ανάγκης της άφοσίωσης, ή όποια ύφίσταται εις κάθε νεαράν ύπαρξιν.

Συχνά συνέβαινεν ώστε ή νέα να έρωτευθῆ και να μη τολημήσῃ να τό ειπή εις την μητέρα της, της οποίας ή αυστηρότης απέκλειε την εμπιστοσύνην, τόσον ώστε εκείνο το όποιον υπό τον μητρικόν έλεγχον δεν θα ήτο ειμή παροδικόν αίσθημα, συχνά καθίστατο αίσθηματικόν μυθιστόρημα, του οποίου με κάθε θυσίαν έπρεπε να αποκρυθῆ ή σπουδαιότης. Καί άργότερα τρομοκρατημένη από την ιδέαν την όποιαν της είχαν υποβάλει όσον άφορᾷ την επικράτησιν του συζύγου της, ή νεαρά γυνή, δια να άποφύγῃ τας επιπλήξεις, άπέκρυπτε τας πράξεις της, άθώας καθ' έαυτάς, αλλά των οποίων το έλαττωματικόν, χειροτέρες με την ύποκρισίαν, την όποιαν ενεθάρρυνεν ως επί το πλείστον ή μητήρ της, ή όποια έπίστευεν αγαθότατα ότι έξεπλήρωνε το καθήκον της έμποδίζουσα τας μικροσκοπικάς μεταξυ των συζύγων.

Η νεωτέρα μας άνατροφή, την όποιαν κατενόησαν καλλύτερον, ποτισμένη με ήγη χειραφέτησιν. τείνει να καταπολεμήσῃ την κλίσιν αυτήν, προς την ύποκρισίαν, ή όποια δεν άπαντάται πλέον παρά εις τινας φύσεις έμπεπασίμενας από την ιδέαν της ύποταγῆς.

Αι νεάνιδες μανθάνουν ότι ή ειλκίρεινα είναι ήθικη κολλογή, ένῳ ή πονηρία και ή ύποκρισία είναι όπλα της δουλείας.

Άνοιγουν πρό των νεαρῶν των πνευμάτων τας θύρας τας οποίας αι μητέρες των άλλοτε εκράτουν επιμελώς κλειστάς: τούς μανθάνουν ένωρίτατα το συναίσθημα του ύπευθύνου των πράξεων των, το όποιον ύψώνει την ψυχήν των και τας κάμνει να έννοούν την προσωπικήν των αξίαν.

Χωρίς να κλείνη εις τας υπερβολάς, αι όποια συναντῶνται εις μερικὰς παθολογικάς διανοίας, ή νεωτέρα γυνή γνωρίζει τώρα ότι ο πραγματικός της ρόλος έν τῇ ζωῇ είναι ο της συντρόφου και όχι της κατωτέρας. Έννοεῖ έπίσης ότι ή «έκουσία» δέσμευσις της έλευθερίας, μακράν του να είναι σημεῖον ύποταγῆς, είναι το έναντίον, το άσφαλές δείγμα της άνεξαρτησίας.

Δεν άφίνει πλέον να της επιβάλλουν τον ρόλον της μεστρείας, τον εκλέγει.

Δεν άγνωεῖ ότι εις την ιδεώδη συζυγικήν ένωσην δεν πρέπει να ύπαρχῃ ούτε κύριος, ούτε δούλος, αλλά δύο όντα τα όποια εξέλεξαν έλευθερώς άλληλα, τα όποια προχωροῦν εις την ζωήν κρατούμενα από της χειρός, ύποβοηθῶνται άμοιβαίως δια να άποφύγουν τα εμπόδια της όδοῦ, βαδίζουν εις τας διόδους τας οποίας εκ συμφώνου εξέλεξαν, λαβόντες ύπ' όψει τας δυσκολίας τας οποίας άντικρίζουν με γενναίότητα άφου αισθάνονται εις την άμοιβαίαν των αγάπην την δύναμιν να τας καταπολεμήσουν και να τας υπερνικήσουν.

Η έπιθυμία της προστασίας δεν συναντάται μόνον εις την γυναικεϊαν φύσιν: συναντάται έπίσης και εις την καρδίαν του άνδρός. Έάν ή γυνή έχει συχνά ανάγκην ύποστηρίξεως, και ο άνήρ από μέρους του ύποφέρει διότι δεν τον ένθαρρύνου: νοσταλγεῖ και αὐτός την ευεργετικήν επιρροήν, ή όποια ένδυναμώνει κατά τας δυσκόλους στιγμάς της άμφιβολίας και της άπελπισίας. Μία καλή σύζυγος όφείλει να είναι άπέναντι του συζύγου της, τι ο λαός ο όποιος εξέλεξεν ένα συνταγματικόν βασιλέα. Δεν εξέλεξεν δεσπότην, πολύ όλιγώτερον δε τύραννον. Προστάτην; βεβαίως, αλλά μόνον εις την ευγενή και λεπτήν έννοιαν αυτής της λέξεως ο σύζυγος της

συγγρόνου γυναικός πρέπει να θεωρηται ύπ' αυτής ως αντιπρόσωπος της κοινῆς των γνώμης: εκείνος εις τον όποιον άναθετεί την ύπηρεσίαν του να καταστήσῃ σεβαστάς τας άποφάσεις τας οποίας έλαβον προς το καλόν της τρωινῆς και της μελλούσης ζωῆς των.

Άφου ο γάμος δεν συνάπτεται όπως άλλοτε, επιτρέπεται εις την νεαν να εκλέξῃ τον σύζυγον της: καλλύτερον μορφωμένη γνωρίζει, χωρίς ψευδοσεμνότητα, ένῳ άναζητεῖ τας πνευματικάς ζρετάς, να προσπαθήσῃ συγχρόνως να εύρη σύζυγον, ο όποιος να άποτελή πρότυπον, σχετικῶς με την μελλοντικήν τελειοποίησιν της φυλῆς, και έπίσης κάτοχον των φυσικῶν και ήθικῶν προσόντων, τα όποια θα την ήλξουν.

Υπάρχουν γυναικες δια τας οποίας ο γάμος εχρησίμευτενως μέσον δια του όποιου επέτυχαν ιδιικήν των προσωπικότητα, και αι όπουαι μετά την συναψίν του δεν φροντίζουν πλέον να διατηρήσουν το αίσθημα της συμπαιθείας, το έποιον εγέννησαν εις την καρδίαν του συζύγου των.

— Ω! τώρα δεν ύπάρχει: πλέον ανάγκη να άρέσω, άναφωνούν με άπλότητα.

Και μερικά εξ άμελείας, άλλαι εκ κακῶς έννοουμένης σεμνοτηρίας, παραμελοῦν τον έαυτον των εις σημείον ώστε να λησμονούν έντός του οικου των τον ευπρεπισμόν, τον όποιον καλλιεργοῦν μόνον όταν εξέργωνται.

Έχει μέγα λάθος ή σύζυγος ή όποια παραμελεῖ να θέληγῃ τον σύζυγον της.

Είναι σοφόν εκείνο το όποιον ή μεγάλη Σκανδιναυή φιλόσοφος Ellen Key ειπε: δεν πρέπει να συγγέεται ή τέχνη του άρέσειν με την επιουμίαν του άπατᾶν, και εκ φόβου ύπονοιών, δεν πρέπει να παραμελητῆ το ό,τι καθιστᾷ την καλωσύνην έλακυστικήν, και το πνεῦμα ικανόν να δεσμεύσῃ.

Η κοικεταρία δεν συνίσταται άπλῶς εις την τέχνην του ένδύεσθαι, περιέχει ακόμη την φροντίδα του άρέσειν και ή έπιθυμία αυτή δεν είναι άξιοκατάκριτος, όταν εχῆ ως σκοπόν την διαρκῆ δέσμευσιν της καρδιάς του συζύγου.

ΜΑΪΟΣ

ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΗ ΤΩΝ ΚΗΠΩΝ

Οι ζωγράφοι πάντοτε άρέσκονται να περιστούν μίαν καλλονήν μέσα εις ώραϊον κήπον, και οι ποιηταί πάντοτε ύμνησαν το θαυμάσιον αυτό σύμπλεγμα.

Ο Μάϊος ρίπτει τας ώραϊας εις τούς κήπους. Η Μόδα άσχολεῖται να τούς δημιουργήσῃ την εμφάνισιν που θα άρμόζῃ και που θα άναδειξῇ—όπως το ώραϊο κάδρο τον ώραϊο πίνακα—την καλλονήν τους, που θα τούς επιτρέψῃ να συναγωνισθῶν με τα άνθη των κήπων.

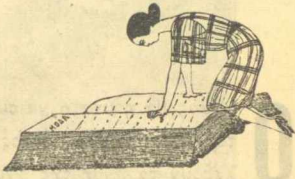
Έχομεν δύο τύπους φορεμάτων του κήπου: φορέματα έργασίας, και φορέματα περιπάτου. Τα τελευταία είναι διαφανή και εφῆμερα όσον τα πρώτα είναι πρακτικά, άλλ' όχι ως εκ τούτου άσχημα.

Να ένα φόρεμα από organdi rose στριφωμένο με τούλι, και ένα καπέλλο από paille d'Italie με ένα ώραϊο τριαντάφυλλο, δεμένα και τα δύο με άφθονες μαῦρες κορδέλλες.

Άσφαλώς με ένα φόρεμα από μαῦρο organdi γαρνιρισμένο σταυρωτά με άσπρες valenciennes και με καπέλλο από μαῦρο ταρτά με μία πέτερυγα á la papillon από organdi άσπρο, ή πεταλούδες θα νομίσουν την κυνηγόν των για άκίνδυνη σιτιά ή για καμμιά άλλη πεταλούδα.

Θέλετε και για την έργασία σας; την κηπουρική σας;

Άπό μακρυά μπορούν να σᾶς νομίσουν ένα μπάρμπα—Γιάγγη, τον

κηπουρο του σπητιου, αλλά μόλις πλησιάσουν ανακαλύπτουν κάτω από το μεγάλο σκιάδι το προσιπάκι της Κυρίας, ή όποια με τα μανίκια της μπλουζας της σηκωμένα και την μπροσθέλλα της με τα μεγάλα bleu και κόκκινα καρδ, περιποιεῖται την άγαπημένη της τριανταφυλλιά. Είναι αλήθεια, ότι μόνο μιά λεπτή μπορεί να φορέσῃ τη salopette αυτή, σχεδιασμένη από τον Marty. Είς το κάτω μέρος γίνεται φαρδύ πανταλόνι που δένει πίσω στη μέση, ένῳ έμπρός σκεπάζει, ως το στήθος τη μπλουζα ακριβώς όπως ή μπροσθέλλα του περιβολάρη.

Άλλη «κηπουρός» επάνω στο λεπτό κοντό της φόρεμα φορεῖ μιά μακρυά μπροσθέλλα ακριβώς á la Μπάρπα Γιάννη από Toile de Jony.

Ο Ίλιος Maryt έσχέδιασε ώραϊότατα ύφασματα cretonne με χαριτωμένας παραστάσεις ευτυχισμένων που ζούν στο ύπαιθρο, και τα ώνόμασε «sports» Άπ' αυτά γίνονται σκέτα και χαριτωμένα μεγάλα φορέματα

ΕΤΟΙΜΟΤΗΣ

Η φύσις άρέσεται ένίστε να προικίξῃ τούς ευνοουμένους της με προσόντι κηλωτών και πολύτιμον. Χαρίζει εις αυτούς μίαν εξαιρετικήν ικανότητα του νοῦ, ήτις ήμπορεῖ και να παραμένη έν αὐτῇ λανθάνουσα ή διαλείπουσα, μίαν γοργήν άντιληψίν, μίαν όξεϊαν κρίσιν, μίαν αἰφνίδιον ευτυχῆ έμπνευσιν, ή όποια εις περιστάσεις τινὰς άναθρώσκει ως σπινθηρ από της σκέψεως και με μίαν λέξιν, με μίαν άπόφασιν, με μίαν κίνησιν επίκαιρον προλαμβάνει την άμηχανίαν, εξομαλύνει την δυσχέρε αν διορθώνει το άστοπον, σώζει την κατάσταση και άποσοθεῖ τον κίνδυνον.

Το χάρισμα τουτο είνε ή έτοιμότης, το περίεργον δε είνε, ότι δεν συνυπάρχει άπαραιτήτως με την μαγαλοφυίαν ή και με την άγχινοίαν. Άπεναντίας εις τούς εξόχους άνδρας παρατηρεῖται ουχι σπανίως το φαινομενον περιόδιον παραδόξου νοηρότητος σκέψεως. Οὕτω, λόγου χάριν, λέγεται περί του Νεύτωνος, ηηλαδή περί ενός των μεγαλειτέρων νόων δι' οὗς διακισούται να σεμνύνεται ή άνθρωπότης, ότι παραγγέλων ποτε εις τον ξυλουργον γ' ανοίξῃ μίαν όπην εις την θύραν του σπουδαστηρίου του δια να δύνχται να έμβαιή ή προσήλιη του γάτα, του συνέστησε να ανοίξῃ ταυτοχρόνως και μίαν άλλην όπην παραπλεύρως μικροτέραν, δια να έμβαιή και το γατάκι της! Ένω άπεναντίας άνθρωποι ουτε σοφοί, ουτε διακρινόμενοι επί περισσῇ ευφύια έδειξαν εις κρίσιμους περιστάσεις θαυμαστήν, ωφέλιμον και σωτήριον έτοιμότητα και εις έαυτούς και εις τούς άλλους.

Έκ πλείστον παραδειγματών άτινα περί τουτου διεκράτησεν ή μήμη μου εκ σχετικῶν άναγνώσεων θ' αναφέρω ένταῦθα δύο.

Το πρώτον φέρει χαρακτηρισρα δραματικόν, εχει δε ως εξῆς:

Ο άγγλος ζωγράφος Θόενχιλλ, άκμάσας κατά τα τέλη της ΙΖ' και τας άρχας της ΙΗ' εκκονταετηρίδος ειργάζετο ποτε εις την εκτέλεσιν των τοιχογραφιῶν του έν Λονδίον μητροπολιτικού ναου του Αγίου Παύλου. Ευρισκόμενος μετά του βοηθου του επί ίκριου εις τον πανύψηλον θόλον του κτιρίου, μετα την άποπεράτωσιν μιᾶς τοιχογραφίας, ήθελσε να παρατηρήσῃ το έργον του εκ κάποιας άποστάσεως, όπως συνήθως πράττουσ οι ζωγράφοι, και ήρχισε να βαδίζῃ όπισθοδρομῶν, δια να εθίσῃ εις το πρέπον σημεῖον, επί του ίκριου, το όποιον ήτο άφανκτον. Ευρίσκετο σχεδόν εις την άκρην χωρίς να το έννοήσῃ, έν ελάχιστον βήμα άκόμε άν έκαμνε, θα κατεκρημνίζετο από του ύψους δεκάδων μέτρων εις το έδαφος του ναου και θα συνετριβετο. Ευτυχῶς ο βοηθός του οστις κατεγίνετο να πλύνῃ τούς χρωστήρας του διδασκάλου έντός δοχείου ύδατος, εϊδε τον κίνδυνον και χωρίς να ειπή λέξιν ήρπασε το δοχεῖον του άκαθάρτου ύδατος άστραπαλιώς και το εξέκένωσεν επί της τοιχογραφίας.

Τι έκαμες; άνέκραξεν όρμυθ προς αὐτον ο ζωγράφος κατάπληκτος και εξηγιωμένος.

που στο λαϊμύ και στους άγχινας, ψηλά, φρεσκαρίζονται με λίγο organdi. Όλα αυτά τα φορέματα είναι σκέτα, εύκολα στο πλύσιμο και άμετάβλητα, ώστε να μπορεῖτε να τα λερώσετε με όλη την ήσυχία σας.

Δια να προυλάξετε τα ζωντανά λουλούδια, τα χεράκια σας, φορεῖτε και γάντια χονδρά δερματίνα, γαζομένα επάνω σε μπράτσα από cretonne. Και αυτά σαπουνίζονται.

Τα λεπτά σας πόδια με τα κομψά γοβάκια των γλυστρουν μέσα σε χονδρά sabots από πλεκτή ψάθα στρωμένα με μπουμπάρια από Jony ή cretonne sabots πλατιά, χονδρά, εύχάριστα, όπου τα βόδια ποδαρικά είναι ζεστά και περιφρονούν τη θροσιά της γλῶσς, την ύγρα γῆ του μονοπατιου, ακόμη και τα επικίνδυνα άγκάθια που φυτρώνουν άνάμεσα στης φρούλες.

Σε τι έννοτες θα σᾶς βάλῃ αὐτός ο Μάϊος . . . , ώραιές μου! Angèle.

— Σου έσωσα την ζωήν, άπήνησεν άταράχως εκείνος. Και του την έσωσε βεβαίως, διότι με την έτοιμότητα εκείνην της πράξεώς του, ήνάγκασε τον ζωγράφον να κάμη αυτομάτως μίαν κίνησιν προς τα έμπρός, ένῳ είν τον εϊδοποιεί περί του κινδύνου, εκείνος θα έταράσσετο, θα έπτοεῖτο, θα έστρεφεν ίσως, θα έκαμνε κανέν άπότομον κίνημα άκουσίως, και θα έπιπτεν εις την άβυσσον.

Το άλλο συμβάν είνε ίλαρωτέρον. Γάλλος τις στρατηγός έπεθεώρε ποτε έν τάγμα πεζικού παρατεταγμένον εις το πεδίον των ασκήσεων. Ο στρατηγός ήτο χαρακτηρισρα κάπως στρυφνου, έφημιζετο δε δια την αυστηρότητα του και εξῆτι πάντοτε άφορμην και εύκαιρίαν δια να την επιδεικνύῃ. Έσουνήθιζε δε να άπυευθῆν προς τούς αξιωματικούς άπρόόπτους έρωτήσεις δια να έμβάλλῃ αὐτούς εις άμηχανίαν.

Πλησιάσας εις την πρώτην γραμμὴν του τάγματος, διέταξε τον άνθυπολοχαγον τον διοικουντα τον πρώτον ούλαμόν, να προδῆ εις την όνομαστικήν πρόσκλησιν των ύπ' αὐτον άνδρων. Ο αξιωματικός ήθελσε να ανασύρῃ το σημειωματάριον, όπου ανεγράφοντο τα όνόματα των άνδρων' άλλ' ο στρατηγός τον άνεχαίτισε.

— Είμαι βέβαιος ότι γνωρίζετε άνάγνωσην, του ειπεν εἰρωνικῶς' άλλ' εἶσθε ύπογρηνμένος να γνωρίζετε έπίσης εκ μήμηης όλα τα όνόματα των άνδρων.

Ο αξιωματικός τεταραγμένος ώμολόγησε την άγνοιάν του και ο στρατηγός άφου τον επείτησε ως άμελή περί τα χρέη του, εξηκολούθησε την επιθεώρησιν. Η αυτή σκηνή επανελήφθη περαιτέρω και καθ' όλην περίπου την γραμμὴν με το αυτο αποτέλεσμα μὴ την αυτην δυσφορίαν των αξιωματικῶν και τας θριμείας επιπλήξεις του στρατηγου.

Έν τῷ μεταξύ το πράγμα διεδόθη εις την ποράταξιν, ο άνθυπολοχαγός δε ενός των τελευταίων ούλαμῶν βλέπων προσεγγίζουσιν την θύελλαν, εσκέφθη να την άποσοθήσῃ δι' ευφουδς τεχνάσματος.

— Παιδιά, ειπεν έν τάχει προς τούς στρατιώτας, γνωρίζετε ότι σᾶς αγαπῶ θλους, γνωρίζω δε και εγω ότι με αγαπᾶτε' αλλά δεν είνε δυνατόν να ένθυμοῦμαι όλων σας τα όνόματα. Βοηθήσατέ με λοιπόν να γλυτώσω από αὐτον τον μπελᾶ. Όταν θ' άρχισῃ ή πρόσκλησις, θα εκφωνῶ ένα όνομα τυχαῖον και σεῖς θ' άπαντάτε κατά σειράν το παρόν.

Οὕτω και εγένετο' ο αξιωματικός με μεγάλην προθυμίαν ύπακούσας εις την απάντησιν του στρατηγου, ήρχισε να εκφωνῆ διάφορα όνόματα.

— Ιωάννης τ' ά δ ε! . . . Αντώνιος τ' ά δ ε! . . . Πέτρος τ' ά δ ε! . . . κλπ.

Οι δε στρατιώται άπήντων κατά σειράν: — Παρών!

Ο στρατηγός τον συνεχάρη και απήλθεν ευχαριστημένος. Είς τὸν σχηματισθέντα δὲ μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν κύκλον τῶν ἀξιωματικῶν ἐδήλωσεν ὅτι μόνος ὁ ἀνθυπολοχαγὸς ἐκείνος ἐφάνη ἀκριβῆς εἰς τὰ καθήκοντά του καὶ διὰ τοῦτο ἐσκόπευε νὰ τὸν ἀναφέρει εὐφρήμως εἰς τὴν ἐκθεσίαν του καὶ νὰ προτείνῃ τὸν προεδρισμὸν του.

Ο ρηθεὶς ὁμῶς ἀξιωματικὸς ἦτο εὐσυνείδητος καὶ φιλότιμος, δὲν ἠνείχετο δὲ ὅπως ἀπὸ τὸ τέχνασμα τοῦ προκύψῃ βλάβῃ εἰς τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν θέσιν τῶν συναδέλφων του. Ὅθεν τὴν ἐπομένην, συναντήσας παρὰ τὸν στρατῶνα τὸν στρατηγόν, ὠμολόγησε εἰς αὐτὸν ἐν εἰλικρινείᾳ τὸν δόλον. Ὁ στρατηγὸς συνωφρύνθη, ἂν καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ ἐπίνοια ἦτο πνευματικὴ.

— Στρατηγέ μου, εἶπεν ὁ ἀνθυπολοχαγός, πολὺ δύσκολον θὰ ἦτο νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ ἀπαίτησίς σας, διότι ὁ νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ ἐνθυμηθῆται ἀπαιτήσιον καὶ ἐν ἀκέρῃ τόσα ὀνόματα! Ἄλλα καὶ περὶ ἀπλουστεῶν ἀκόμη ζητημάτων μίᾳ ἐρωτήσει αἰτιώσιος καὶ ἀπρόοπτος ἐμβάλλει πάντοτε εἰς ἀμηχανίαν, ὅταν δὲν ἀρίσται καιρὸς ἐπαρκῆς εἰς τὸν νοῦν νὰ σκεφθῇ, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἴη ἡ πείρα καὶ ἐτοιμότης τοῦ ἐρωτωμένου. Καὶ διὰ τὰς εἰρηστικές ἐμπρόκτους, ἰδοὺ! Βλέπετε τὸν λοχαγὸν ἐκεῖνον ὅπου ἐξέρχεται ἐπὶ τὸν στρατῶνα; Εἶνε ὁ ἰκανώτερος προγυμναστής τοῦ λόχου μας, παλαιὸς καὶ ἐξηρακμημένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀποτεινιὰν τοῦ μίαν ἐρώτησιν ἐξαίφνης, σχετικὸν μὲ τὸ ἔργον του, καὶ θὰ ἰδῆτε.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ (ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ)

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ: Λάουρα (τὸ κορίτσι τοῦ σκοπῶναι) Μυθιστόρημα. — Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἐλευθεροδραχμῆς» — Ἐν Ἀθήναις 1921. — Στὸν πρόλογον τοῦ καινούργιου μυθιστορημάτος τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου μᾶς ἐξηγεῖ πῶς τὸ ἔγραψε τὸ ἔργο του αὐτὸ καὶ μὲ ποῖο σκοπὸ. Ἡ τέτοια ἐξήγησις—ἡ αὐτοκριτικὴ θὰ μπορούσαμε νὰ εἰποῦμε—ποῦ δὲν εἶναι σπάνια στὰ φιλολογικὰ ἔργα, δείχνεται πολλὰς φορὰς χρήσιμη καὶ ὠφέλιμη καὶ γιὰ τὸ συγγραφεὴ τὸν ἴδιον καὶ γιὰ τὸν ἀναγνώστη. Στὴν ἀπὸ τὴν παρανόησιν. Ὁ κ. Ξενοπούλου προχωρῶντας μᾶς λέει καὶ κατὰ ἄλλο πολὺ σημαντικὸ γιὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ καινούργιου ἔργου του: «Ὅσο καὶ ἂν ἐκτιμῶ τὴν ἠθογραφίαν, ὅσο καὶ ἂν τὴ θεωρῶ βάσιν καὶ θεμελίον κάθε γνήσιου καλλιτεχνικοῦ ἔργου, τὴν ψυχογραφίαν ὁμῶς τὴ βάζω πολὺ πῶς ψηλά, γιὰτὶ αὐτὴ κυρίως μού φαίνεται ἡ οὐσία καὶ ὁ σκοπὸς—ὁ καλλιτεχνικός πάντα σκοπὸς—τοῦ μυθιστοριογράφου». Σέβουμαι τὴ γνώμην τοῦ κ. Ξενοπούλου μὰ φοβῶμαι μήπως ἡ βεβαίωσις αὐτὴ δὲν εἶναι σωστὴ. Ἄν ἡ ψυχογραφία στέκεται πῶς ψηλά ἀπὸ τὴν ἠθογραφίαν, πῶς μπορεῖ τούτῃ νὰ εἶναι «βάσις καὶ θεμελίον» κάθε γνήσιου καλλιτεχνικοῦ ἔργου; Κ' εἶσαι φτάνου στὸ συλλογισμὸν, ὅτι—κατὰ τὴν γνώμην μου τουλάχιστον—τέτοιοι καθορισμοὶ εἶναι λίγο ἐπικίνδυνοι. Ἀπόλυτα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ καθορίσῃ κανεὶς τὴν ἀξίαν κάθε εἶδους τεχνουργίας. Μῆτε μπορούμε νὰ εἰποῦμε δογματικά, ὅτι ἡ ψυχογραφία εἶναι ὁ καλλιτεχνικός σκοπὸς καὶ ἡ οὐσία τοῦ μυθιστοριογράφου. Ἄν ἐπιλοῦσα γιὰ τὴν προσωπίαν μου προτίμησιν, δὲ θὰ δίσταζα νὰ εἰπῶ, ὅτι τὸ ψυχογραφικὸ ἢ πῶς σωστὰ τὸ ψυχοαναλυτικὸ μυθιστόρημα εἶναι τὸ τέλειον, μίᾳ καὶ τὸ εἶδος αὐτὸ μᾶς θυμίζει Σταντάλ, Δοστογιέφσκυ, Βιλλιέρ γτὲ Λιλ—Ἄντμυ, ἢ ὅποιον ἄλλο τῆς ἴδιας σειρᾶς. Μὰ πῶς μπορούμε νὰ λησμονήσουμε, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἠθογραφικὰ μυθιστορήματα, ποῦ εἶναι ἀριστουργήματα χωρὶς νὰ φανερωθῆναι σ' αὐτὰ καμιά πρόθεσις τοῦ συγγραφεῆ τους, ὅτι ἐστοχάστηκε νὰ κάμῃ καὶ ψυχογραφίαν γιὰ νὰ φτάσῃ στὸν καλλιτεχνικὸ σκοπὸ του; Ἄν κυριαρχῇ σήμερον τὸ ψυχοαναλυτικὸ μυθιστόρημα, αὐτὸ εἶναι ἄλλο ζήτημα. Τὸ σωστὸ ὁμῶς εἶναι ὅτι ἀληθινὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα ὑπάρχουν καὶ στὶς δύο μορφὰς τοῦ μυθιστορημάτος. Κ' εἶσαι φτάνου μετὰ συμπεράσμα, ὅτι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος εἶναι ἂν ὁ ἠθογράφος ἢ ὁ ψυχογράφος κἀνέσθωκε νὰ δώσῃ στὸ ἔργο του τὴν τέλειαν καλλιτεχνικὴ μορφή. Αὐτὸ μᾶς ἐνδιαφέρει. Καθένας γράφει σύμφωνα μὲ τὴν προτίμησίν του γιὰ νὰ πλάσῃ ἕνα καλλιτεχνικὸν καὶ δὲ στέκει ἐπὶ τὴν ἰδέαν τῆς τέχνης νὰ περιορίζεται ὁ συγγραφεὴς, ὅτι πρέπει ν' ἀκολουθῆσιν τούτων ἢ ἐκεῖνο τὸ δρόμον γιὰ νὰ φτάσῃ στὸν καλλιτεχνικὸ σκοπὸ.

Καὶ νὰ, ἔξερνα—γιὰ μὲν τουλάχιστον—ἡ «Λάουρα» μ' ὅσο καὶ ἂν θέλησεν ὁ κ. Ξενοπούλου νὰ τῆς δώσῃ μορφή μυθιστορημάτος ψυχογραφικοῦ, δὲν παρουσιάζεται σὰν ἔργο καλλιτεχνικὰ ἀνώτερον ἀπὸ τὸν «Πόλεμον» ἢ καὶ ἀπὸ κανένα ἄλλο ἀκόμη μυθιστόρημα τοῦ ἴδιου συγγραφεῆ, ἂν καὶ βρισκῶ σ' αὐτὴ τὰ ἴδια χαρίσματα, ποῦ τόνε δείχνουν τόσο καλὸ μυθιστοριογράφον.

Δὲ θὰ εἰπῶ, ὅτι τὸ θέμα τῆς «Λάουρας» εἶναι κοινόν. Τὸ θέμα γιὰ ἕνα συγγραφεὴ, ποῦ ξέρει νὰ συνθέτῃ, δὲν εἶναι καὶ πολὺ μεγάλη σημασία. Μπορεῖ καὶ τὴν πῶς κοινὴ ὑπόθεσις νὰ τὴν κάμῃ σπουδαία. Κ' ἡ ὑπόθεσις

Ἡ «Λάουρα» εἶναι βέβαια ἀπὸ τὶς πῶς κοινές. Μὰ ὁ κ. Ξενοπούλου τὴν ἐξετάζει μὲ τέτοιον τρόπο, τῆς δίνει τέτοια καθέκαστα, ποῦ στὸ τέλος τὴν παρουσιάζει σὰν δημιουργήμα ἀληθινῶν καλλιτεχνῶν, σὰν ἔργο συγγραφέα, ποῦ ἡ παρατήρησις του καὶ ἡ ζωγραφικὴ δύναμις τοῦ δίνουσι σ' αὐτὸ τὸν ἀληθινὸ τόνον τῆς τέχνης. Ζωγραφίζει τὸν κόσμον τῆς ψυχῆς, τὰ πάθη καὶ τὰ συναίσθηματα, ἐπειδὴ ξέρει νὰ τὰ παρατηρῇ, ὅπως ζωγραφίζει καὶ τὸν γύρω ἀπὸ τοὺς ἡρώεις τοῦ κόσμου. Σ' ὅλα γενικὰ τὰ ἔργα του ὁ κ. Ξενοπούλου μᾶς παρουσιάζει τὴν ὑπαρξὴ τῶν ἡρώων τοῦ ὑποταγμένου στὴ μυστικὴ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς τους. Τέτοια ὑπαρξὴ εἶναι καὶ τῆς «Λάουρας» ἀκόμη καὶ τοῦ Φρέντου καὶ τοῦ Γάγου, τῶν δύο ἄλλων κύριων προσώπων τοῦ μυθιστορημάτος. Εἶναι ἄνθρωποι, ποῦ τὴ ζωὴ τους ὅλη τὴν τρικυμιεῖ ἡ μυστικὴ ψυχικὴ ἐνέργεια. Τὰ πάθη καὶ τὰ συναίσθηματα τοὺς σέρνουνε σφαλῶδες τους.

Ἀποφύγει νὰ διατυπώσῃ ἐδῶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου, ὅσο ἀπλή καὶ ἂν εἶναι καὶ μορφή ἢ διατύπωσις νὰ γίνῃ σύντομα. Ἄμα ἐπὶ τὴν ἀφήγησίν της δὲν ὑπάρχουν τὰ καθέκαστα, γίνονται ἕνα τίποτε. Τὰ καθέκαστα αὐτὰ, τὰ ψυχικὰ καθέκαστα, θὰ μᾶς κάμουνε νὰ νοιώσουμε καλὰ τὴ Λάουρα—τὸ κορίτσι ποῦ σκοπῶναι καὶ ποῦ ἡ ἱστορία της, ἡ ζωὴ της καταναίει τόσο τραγικῆ. Θὰ ἰδοῦμε ἀκόμη τὰ καθέκαστα αὐτὰ σὰν μοῖρα, ποῦ κρέμεται ἀπὸ πάνω της πάντα σκληρῆ, ὥστε ν' αὐτοκτονῇ γι' αὐτὴ ἕνας νέος ἀθῶος καὶ αἰσθηματικὸς καὶ ὕστερα ν' ἀναγκάζεται ἡ ἴδια νὰ σκοτώσῃ τὸν πρῶτον ξαδερφόν της, τὸν ἄνθρωπον, ποῦ ἀγάπησε μ' ὅλη τὴν ψυχὴ της καὶ ποῦ τὴν προδίκεν γιὰ μίαν ἄλλην. Ὅπως καὶ σ' ὅλα τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Ξενοπούλου, εἶσαι καὶ ἐπὶ τῆς «Λάουρας» οἱ ἡρώεις τοῦ βυθίζονται ἐπὶ αἶμα καὶ ἐπὶ δάκρυα.

Στὴ «Λάουρα» ἡ ψυχοανάλυσις εἶναι περισσότερη ἀπὸ ὅση ὑπάρχει σ' ἄλλα ἔργα τοῦ ἴδιου συγγραφεῆ. Τὸ θέλησε αὐτὸ ὁ κ. Ξενοπούλου. Μὰ γιὰ τοῦτο δὲν ἐλησμονήσε καθόλου νὰ εἶναι καὶ ἠθογράφος. Κι ὅπως λέει καὶ ὁ ἴδιος ἐπὶ τὸν πρόλογόν του, σὲ κανένα ἄλλο μυθιστόρημά του δὲν παρουσιάζεται τόσο πιστὰ ἢ ἐρτανησιώτικη ζωὴ. Κ' ἐδῶ ὁμῶς ἡ ἠθογραφία παίρνει πλατυτέραν ὄψιν καὶ γίνονται κάπως κοινωνικὴ ἀναπαράστασις.

Ὁ κ. Ξενοπούλου δὲν κάνει ποτὲ στενὸν τὸ ἠθογραφικὸν ὄνορον. Στὴ «Λάουρα» δίπλα ἐπὶ τὴν ἠθογραφίαν ἔβαλε καὶ τὴν πρόθεσίν του νὰ κάμῃ περισσότερη ψυχικὴ ἀνάλυσις, πρᾶγμα ποῦ γίνεται φανερόν ὅσο προχωρεῖ τὸ βιβλιόγραμμα τῆς ἱστορίας. Μὰ ὑποψιάζουμαι, πῶς τὴν πρόθεσίν του αὐτὴ τὴν ἐσπρωξε παραπολὺ γιὰ τοῦτο καὶ πλαταίνει τὴν ἀφήγησίν του. Ὁ κ. Ξενοπούλου εἶσαι μᾶς εἶπῃ μὲ λιγότερα λόγια, ὅσα μᾶς λέει μὲ κάποια μακρολογία. Ἀρκετὲς ἐπιπέδες φαίνονται σὰν τραηγμημένες. Πάντα ὁμῶς καὶ ἐπὶ τῆς «Λάουρας» ὑπερτεροῦν τὰ ἄλλα προτερήματα τοῦ συγγραφεῆ.

Τὸ ἀδίστατον ὄφρος, ἡ ἀφηγηματικὴ χάρις καὶ ἀφέλεια, ἡ ἁρμονικὴ σύνθεσις τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἐπεισοδίων, ἡ ζωερὴ ἀναπαράστασις προσώπων καὶ τόπων. Ἐχει τὸν καθαρόν στοχασμὸν καὶ τὴν δύναμιν νὰ δείχνῃ τὴν ψυχὴ τῶν ἡρώων του πιστὰ ζωγραφισμένη, ἔχει ἀκόμη δραματικότηταν καὶ ποιήσιν. Καὶ γενικὰ μπορούμε νὰ εἰποῦμε ὅτι καὶ ἡ «Λάουρα» εἶναι μυθιστόρημα χαριτωμένον καὶ δραματικὸν μᾶζι, ὅπου τὸ πάθος φανερωμένα μὲ ὀρμὴ καὶ γίνονται δύναμις, ποῦ κινεῖ τὴν ψυχὴ τῶν ἡρώων τοῦ ἔργου.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

HENRI ARDEL

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΝΥΚΤΩΝΕΙ...

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ἸΟΥ ἔτεινα τὸ χεῖρ, ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἄλλους: τὸν συνέστησα κατόπιν. Τὸ ὑπέστη, ἀλλὰ νομίζω ὅτι θέλει πρὸ παντός νὰ κρατήσῃ τὸν ῥόλον τοῦ θεατοῦ καὶ τὸν ἀρίων:

— Ἐδῶ καθένας διασκεδάξῃ ὅπως τοῦ ἀρέσει. Ἐκλέξετε, Κύριε.

Ἐγγέλαι:

— Νὰ ἐκλέξω; Τὸ κάμνω, Κυρία. Ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ ἔχω ὅ,τι θέλω, ἀρκούμαι εἰς ὅ,τι μου προσφέρεται. . . . Βλέπω καὶ ἀκούω. . . . Καὶ εἶναι πανδασία γιὰ μὲν ποῦ φθάνω ἀπὸ μακρινὰς χώρας.

— Λοιπόν, Κύριε, μὴ νομίσαιτε ὅτι εἶμαι μάγισσα. . . .

— Τουλάχιστον μάγισ, Κυρία, γνωρίζουσα τὰ μυστικὰ τοῦ μέλλοντος.

— Μάντις, ἀφοῦ τὸ θέλετε εἶναι πῶς ποιητικόν. . . .

— Καὶ σὺς ὁμοιάζει καλύτερα. . . .

— Ἔστω. . . . Λοιπὸν; προσηθάνθη τὶ διασκεδᾶσαι προτιμᾶτε. . . δια τὸν κόπον μου πῶς τὸ μου τί ἄλλο θέλατε.

— Νὰ σὺς γνωρίσω, Κυρία.

— Τὶ κάνετε λοιπὸν αὐτὴ τὴ στιγμή;

— Ὡ! τόσο λίγο!

— Μαζὶ μου νὰ μὴν εἰσθε λαίμαργος.

Δὲν προσφέρω πολλά! . . . Σὺς προσιδοποιῶ. . . .

— Κυρία, σὺς εὐχαριστῶ καὶ σὺς βεβαίω ὅτι εἶμαι πολὺ διακριτικὸς.

Ἄνταλλάξαμε στὰ πεταχτὰ τὰ λόγια αὐτὰ, καὶ ἀφῆκα τὸν κ. ντε Μεγιάν διὰ νὰ ὑποδεθῶ τοὺς ἄλλους ἐπισκέπτας.

Ὁ Ροβέρτος δὲν ἤρχετο ἀκόμη. Ἀφοῦ ἦτο ὁ θριαμβευτὴς τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης διέταξα νὰ τὸν περιμένουν διὰ νὰ σερβίρουν τὸ σουπέ, τοῦ ὁποίου εἶχαν ἤδη στρώσει τὰ χαριτωμένα τραπέζια, ποῦ μαγεύουν τοὺς ἄνδρες, καὶ τῆς γυναικῆς ἀκόμη.

Ἐν τούτοις αὐτὸ δὲν ἐμποδίζει τοὺς προσκεκλημένους μου νὰ κουκουσουρεύουν. Ὁ Μαυρίκιος Βαλπρέγη, ὁ γελοιογράφος, προσπαθεῖ νὰ μὲ ἀπασχολήσῃ, κατὰ τὴν συνήθειάν του. Ἐπιτίθει νὰ μὲ καταφέρῃ καὶ ἐπειδὴ δὲν κοπιᾶζω νὰ ἀποκρίψω ἐπὶ τὰ παραδόξά του μὲ διασκεδάζου, ἐξακολουθεῖ νὰ τριγυρνᾷ γύρω μου, περιμένων τὴ στιγμή ποῦ δὲν θὰ φθάσῃ. Οὔτε γι' αὐτὸν οὔτε γιὰ κανένα. Ἰπέφερα τόσον ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσίν μου, ὥστε ἐγιατρεύθηκα γιὰ πάντα! Ἄλλα τὴν ἀλήθειαν αὐτὴ οὔτε αὐτὸς οὔτε πολλοὶ ἄλλοι τὴν παραδέχονται. Εἶναι «ζῶα» οἱ ἄνδρες, ἀκόμη καὶ οἱ ἐξυπνότεροι!

Μόνον ποῦ εἶναι διασκεδαστικοὶ στὰ λόγια τους καὶ ἡ συνομιλία ποῦ ξεπετιέται ἀπ' τὸ σαλόνι εὐθυμῆ, εἶναι πλουσία εἰς πρωτοτυπίαν. Ἐπὶ τῆς Δαναϊδος καὶ τῶν ἐκτελεστῶν της, ἐννοεῖται, ἐκφέρονται φύρδην μύθον ἐπαινοί, κρίσεις, θαυμασμοί, ἀκόμη καὶ ἐπικρίσεις. Ἐξ ἐνοτίκτου κἀληθιμῆ εἰς τὸ πιάνον καὶ ἀναλόγως τοῦ μέρους γιὰ τὸ ὅποιον ὀμιλοῦν ἐκτελεῖ κατὰ ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ!

«Αὐτὸ ἐδῶ θέλουσιν οἱ μὲν, ἐκεῖνο οἱ ἄλλοι!»

— Βίβα, τὸ ἄσμα τῆς Δαναϊδος, ἐπὶ τὴν τρίτην πράξιν. . . Τρελλαίνομαι, φωνάζει ἡ Μαρινέτ.

Καὶ ἐγὼ λατρεύω τὸ ἄγριον αὐτὸ καὶ ἀπελπισμένον παράπονον καὶ εὐκόλη, ἀφοῦ ὑπακούω ἐπὶ τὴν ἰδίαν μου εὐχαριστήσιν, ἀρχίζω. Ἀμέσως τὸ θέληγτρὸν της ἐνεργεῖ ἐπὶ ὅλων καὶ μαζεύονται γύρω στὸ πιάνον καὶ ἐμοῦ, ἡ

ὅποια μετὰ τὸ πρῶτον μέτρο, τοὺς λησμονῶ καὶ εἰσχωρῶ εἰς τὸ μαγεῖν μὲνὸν σύμπαν, ὅπου εἶμαι μόνη μὲ ὄντα ὀνειρώδη. . . . Εἰς σημεῖον ὥστε ἀναπηδῶ τρομαγμένη, ὅταν, μόλις ἐσιώπησα, ἀκούω νὰ ξεσπᾷ γύρω μου τρελλὸς ὄρυθος ἐνθουσιασμοῦ. Ἄ! ὅλοι ἐμαγεύθησαν ὅσο καὶ ἐγὼ καὶ ὅ,τι μού λέγουσιν εἶναι ἀπολύτως ἀληθινόν.

Ἀκουμισμένον ἐπὶ τὸν τοῦχο, ἐμπρός ἐπὶ τὸ πιάνον, διακρίνω τότε τὸν Ἰάκωβον ντε Μεγιάν, ὁ ὅποιος μὲ ἀπεινίζει μὲ τὴν ἰδίαν προσεκτικὴν του ἐκφρασίαν, τὴν βαθείαν. Καὶ μίᾳ ἀσκητικῇ ἐρώτησιν μού ξεφεύγει, ἐνῶ εὐρίσκομαι κοντὰ του:

— Γιατί μὲ κυττάτετε μὲ ὄφρος τόσο. . . παράδοξο;

— Κυρία, δὲν ἤξεύρω πῶς σὺς κυττάω. Ξερω ὁμῶς πῶς σὺς ἤκουσα. Εἶσθε ἐπικίνδυνον μάγισσα. . . . Νομίζω ὅτι κἀτὰ ὅλα ἔκανα νὰ σὺς φοβοῦμαι! . . .

Φαίνεται ὅτι ἀστεύεται: ἀλλὰ ἡ φωνὴ της ἔχει ἕνα περίεργον τόνον εἰλικρινείας.

Μία ἀναρώνησις τῆς Μαρινέτας μὲ ἐμποδίζει νὰ τοῦ ἀπαντήσω:

— Ἄ! νὰ τὸν ἐπὶ τέλος! Ἐ! Μπόμπ, τί ἀστεῖος νοικοκυρὸς εἶσαι! . . . Σὲ περιμένουμε ὅλοι. . . . Καὶ πεθάναιμ τῆς πείνας!

Τοῦ τείνει τὸ μέτωπον καὶ ὁ Ροβέρτος τὸ χαϊδεύει μὲ φιλί, τὸ ὅποιον δὲν ἐγγίζει τὸ πρόσωπον. Τυπικός, ἔρχεται σέμνενα καὶ ζητεῖ συγγνώμην γιὰ τὴν ἀργοπορίαν της. Καὶ αὐτὸς ἔχει πυρεττὸν ἐπὶ τὰ μάτια, εἰς τὰ νεύρα εἰς ὅλο του τὸ εἶναι, ἐνῶ χαίρεται τοὺς ξένους της. Τοῦ συνιστῶ τὸν φίλον τοῦ Παύλου. Καὶ τότε, ἐξαφνικῶς, ὅταν τὸ μάτι αὐτοῦ τοῦ ξένου, ποῦ χωρὶς ἄλλο τὰ ξέρει, πέφτει ἐπάνω ἐπὶ τὸν ζευγάρην ποῦ οἱ δύο μᾶς κάνομε, ἡ ζῆλος τὴν ὅποιαν ἡ μουσικὴ μού εἶχε βάλει ἐπὶ τὸν μαλακὸν, διαλύεται. Μοῦ φαίνεται ἀνυπόφορον—τί ἀστεῖο!—τὸ ὅτι ἕνας ξένος κατακρίνει ἴσως τὴν ζωὴν μου. Σουπάρουμ. Ἄλλα δὲν διασκεδᾶζω πλέον: αἰσθάνομαι νὰ εἶμαι πολὺ κουρασμένη. Οὔτε καὶ συνομιλῶ. Θὰ ἤθελα νὰ ἦμιον ὀλομόναχον ἐπὶ τὴν κάμαρά μου—τὸν ἀληθινόν μου home—καὶ ἐν τούτοις ξέρω τὴ σκοτεινὴν νευρικήν κρίσιν ποῦ μὲ περιμένει καὶ ποῦ θὰ ζωντανεύσῃ τὴ συνήθεισιν τῆς κατεστραμένης ζωῆς μου.

22 Μαρτίου

Ἡ Δαναὶς καθιερώθη, ἀσφαλῶς, ὡς μεγάλη ἐπιτυχία ἀπὸ τὸ κοινόν καὶ τὸν τύπον, ὁ ὅποιος τῆς ἀφαιρῶναι ἀναγρίθηται ἄρθρα, πολυποικιλία. Μερικά εἶναι σωστοὶ διθύραμβοι. Ἄλλα, κολακευτικά μὲ ἐπιφυλακτικότηταν καὶ ἀκόμη μὲ αὐστηρότηταν ἀπροβλέπτους. Ἄλλα—σπάνια—ἐπροκαλύπτως δυσμενῆ. Ἐμβριθεῖς κριτικαὶ κατηγοροῦν μερικὰς τεχνικὰς φράσεις ἢ καὶ μίαν ἀσχημίαν τοῦ ἔργου, ἡ ὅποια προδίδει τὸν ὑποπτον καλλιτέχνην, ὅποιος εἶναι ὁ συνθέτης.

Μὲ μίαν ματιὰ ὁ Ροβέρτος διατρέχει τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Ἄργου, τὰ ὅποια τοῦ φέρει κάθε ταχυδρομείον καὶ κατὰ τὴν παλαιάν μας συνήθειαν μού τὰ ἀνακοινώνει.

Μεταξὺ τῶν δεσμιῶν ποῦ ἐσπασαν μεταξύ μας, ἕνας μόνος διεσώθη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς συζυγικῆς ζωῆς μας, ὁ ἔρωσ ποῦ καὶ οἱ δύο ἔχομε γιὰ τὴν μουσικὴν καὶ ὁ ὅποιος μᾶς ἔκαμε ἄλλοτε νὰ συνδεθῶμεν, ὅταν ἦμιον κόρη.

Ἔτσι, πρὸ ὀλίγου, ὅταν ἐτελείωσε τὸ πρόγευμα, μὲ ἠκολούθησε εἰς τὸ μικρὸν μου σαλονάκι, γιὰ νὰ μού δείξῃ τὰ τελευταῖα ἄρθρα ποῦ ἔλαβε.

Ἀπὸ τὸ βάθος τῆς πολυθρόνας μου, τὸν ἐκύτταξα στηριγμένον ἐπὶ τῆς στήθης, σχιζόντα τοὺς φακέλους, τοὺς ὁποίους ἐρριχνε εἰς τὴ φωτιὰ μὲ

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

ζωηρή κίνησι. Δὲν ὑποφέρει τὰς κρίσεις, σὰν παιδί χαϊδεμένο, μὲ εὐαίσθη-
σίαν καλλιτέχνου εὐκόλου, τόσον εἰς τοὺς ἐνθουσιασμοὺς ὅσον καὶ εἰς τὰς
ἀποθαρρύνσεις. Μερικὰ ἀρθρίδια αὐξάνουν τὴν νευρικότητά του, καὶ μὲ
τὸν τρόπον ὅπου μοῦ τὰ τείνει, μαντεύω τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συμμερισθῶ
τὴν ὀργὴν του ἐναντίον ἐκεῖνου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζει «παραλογισμοὺς» τῆς
κριτικῆς.

Ἐνῶ διατρέχω τὰ ἄρθρα αὐτά, τὸν αἰσθάνομαι ποῦ ζητῆ νὰ εἰσχωρήσῃ
εἰς τὰς ἐντυπώσεις μου διὰ τῶν ὁποίων τὴν εἰλικρίνειαν εἶναι βέβαιος. Τοῦ
τὰς δίδω εἰλικρινῆς. Τότε ἂν δὲν συμφωνοῦν μὲ τὰς δικὰς του ἀντιτείνει,
σὰν μορτάκος ποῦ δὲν παραδέχεται ὅτι ἔχει ἄδικο. Μὲ ἀνυπομονησίᾳ λο-
γομαχεῖ, τόσο γιὰ νὰ πεισθῇ ὁ ἴδιος, ὅσο καὶ γιὰ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ, στὸν
κριτικὸ καὶ σέμενα, πόσον πλανῶνται αἱ κρίσεις μας.

Αὐταῖς τῆς στιγμῆς, μοῦ κινεῖ ἐξαιρετικὰ τὸ ἐνδιαφέρον, γιατί μιλεῖ
σὰν μαίτρ, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ὅλας τὰς πηγὰς τῆς τέχνης του καὶ μὲ τὸ
πάθος τὸ ὁποῖον ἔχει γι' αὐτήν.

Τὸ μόνον πάθος εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο σταθερὸς !

Εἰς ὅποιον μᾶς ἔβλεπε τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐδίδαμεν τὴν εἰκόνα συζύ-
γων, τῶν ὁποίων ἡ συμφωνία τῶν γούστων κάμνει ἐξάπαντος πολὺ εὐχά-
ριστον τὴν θέαν.

Εἰρωνία τῶν φαινομένων ! . . . Ἄλλ' ἐπειδὴ μέχρι νωτέρως διαταγῆς
ἠρνήθησαν νὰ ἐλευθερωθῶν διὰ νομίμου χωρισμοῦ, ἀναγκάζομεθα νὰ ἐξακο-
λουθοῦμε γὰ ζοῦμε ὁ ἕνας κοντὰ εἰς τὸν ἄλλον, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν
συζύγων.

Ἄ! ἀποτελοῦμεν περίεργη οἰκογένεια, καὶ τὸ ψεύτικο τοῦ συνδέσμου
μας, μοῦ φαίνεται κἄποτε τόσον ἀποτρόπαιο, ὥστε χρειάζεται νὰ ἀναλο-
γισθῶ, διὰ νὰ τὸ ὑποφέρω, τὴν φρίκην τοῦ νὰ δεῖξω εἰς τὸ κοινόν, διὰ

μιάς δίκης, τὸ πραγματικόν τῆς συζυγικῆς ζωῆς μου. Ἐκεῖνο ποῦ ὑπέ-
φερα, θέλω μόνον νὰ τὸ γνωρίζω.

Γενικῶς ἀφ' ὅταν ἡ ψυχρότης ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατόρθωσε τὸ ἀπάν-
θρωπον καὶ εὐεργετικόν ἔργον τῆς, αἱ σχέσεις μας ἔχουν ἀπλοποιηθεῖ, καὶ
εἶναι σὰν δύο καλοανατεθραμμένων ξένων τοὺς ὁποίους ἡ ζωὴ εἰς τὸ αὐτὸ
ξενοδοχεῖον πλησιάζει τυπικῶς εἰς ὠρισμένας ὥρας. Κρατῶ ἕνα πάτωμα
τοῦ σπητιοῦ μας, τοῦ Κούρ λὰ Ρέν, αὐτὸς ἕνα ἄλλο. Τὰ δύο δια τὰ μερί-
σματα εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητα. Μόνον, τὸ πρῶτον πάτωμα, τραπεζαρία,
αἴθουσαι ὑποδοχῆς, χῶλλ διὰ τὰς μουσικὰς ἐκτελέσεις—εἶναι κοινόν. Συν-
αντώμεθα ἢ δὲν συναντώμεθα—κατὰ, τὰ γεύματα, ἀφοῦ εἰδοποιήσωμεν
ἐγκαίρως, πάντοτε ὅπως στὸ ξενοδοχεῖο, μὲ φιλοφροσύνῃ, ἐπὶ πλεόν. Κα-
θὲν ἐλευθερός, μιλῶ ἢ χωριστὰ συγχρόζομεν εἰς τὰ κοσμικὰ κέντρα' κατὰ
τὸν νόμον τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῶν πράξεών μας, τὴν ὁποίαν ἀνεγνωρί-
σαμεν ἀπαραίτητον καὶ οἱ δύο ὥστε νὰ καταστῇ ἰκανὴ ἡ ζωὴ μας ὑπὸ τὴν
αὐτὴν στέγην.

Συνεμορφώθη εἰς ὅλα καὶ ἠννόησε καλὰ ὅτι θὰ ἔφευγα, τὴν ἰδίαν ἡμέ-
ραν ποῦ θὰ ἐπιχειροῦσε νὰ παραβιάσῃ τοὺς ὅρους τοῦ χωρισμοῦ τοὺς
ὁποίους μιλῶ ἀπεφασίσαμεν, θὰ ἔφευγα χωρὶς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ νόμου.

Δόξα τῷ Θεῷ, ὅπως λέγουσιν οἱ ἐνάρετοι ἄρθρωποι, αἱ πράξεις του δὲν
ἐξυπνοῦν πλέον μέσα μου τὴν ἠχώ ἢ ὁποία μὲ ἐτυράννει καὶ δὲν ἐγγί-
ζουν πλέον τὴν ἀθλία μου καρδιά, τὴν ὁποίαν δὲν ἠμπόρουν νὰ ἰκανοποιήσῃ,
διότι ζητοῦσα ἀπελπισμένα εἰς αὐτόν, τὸν ἄνθρωπον ποῦ δὲν ἦτο. Σχεδὸν
ἐκπλήττομαι τῶρα, ὅτι τόσον ἠγάπησα, ὑπέφερα, ἐπλάκισα διὰ νὰ κερδίσω
καὶ νὰ κρατήσω ἐκεῖνο ποῦ ὀνόμαζα εὐτυχίαν μου. Πτωχὴ μου εὐτυχία!
δὲν εἶναι πειὰ παρὰ ἕνα βρώμικο κουρέλι, ἀφοῦ τὸ ἔσειραν στὴ λάσπη.
Ἄλλοτε ἦτο θαυμάσιος πέπλος, ὕψισμα φωτεινόν, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου
ἔβλεπα τὴ ζωὴ, μὲ μάτια μαγευμένα . . . Καὶ ἂν θυμοῦμαι ἀκόμη
καλὰ ! . . .

(Ἀκολουθεῖ)

E C L O G A E

II

Ἡ καπνισμένη ἢ θάλασσα φαιδρὸ ἀεράκι βγάζει,
γλυκανασαίνουσι οἱ στεριεὶς κι' ὁ κάμπος τρεμουλιάζει,
καὶ τὸ δεντρί, ποῦ ἀπάνω του ἡ μέρα βασιλεύει,
κάτω ἀπ' τὰ χλιὰ τὰ χλωὰ του, θλιμμένα ἀργοσαλεύει.

Τοὺς ἤχους τῆς καὶ τίς φωνὲς κοιμίζει ἡ ἑσπέρα ἀγάλη,
κι' οἱ αἶρες λικνίζουσι μαλακὰ τ' ἀνήσυχα ἀερογιάλια·
ὦρα τὴν ὦρα, θὰ τὴ δῆς, ἀραθυμιὰ γεμάτη,
ἀπ' τὴ χλωμὴ τὴ φλόγα τῆς νὰ κυβερνιέται ἡ Ἐκάτη.

Σγουρὸ δαμάλι, ποῦ ἔρημο ἀπ' τὴ στάνη ἔχει ξεμείνει,
πρὸς κάποιον κέρας μακρονὸ βελάζει, ἔστη γαλήνη,
καὶ, μιά, ἀφυγκάζεται βαθειὰ κι' ὀρθὸ τ' αὐτὶ του βάζει
καὶ, μιά, πρὸς τὸν ἀντίλαον πονετικά στενάζει . . .

Σ' ὄλο τὸ δρόμο, ἀτρύγητο μοσχοβολαίει τὸ κλημα·
κυβερνά μου, ἄστρο τοῦ Ἐρωτα, ἄσφαλα, ἐσύ, τὸ βῆμα·
κι' ἀπ' τὸ θαλασσοπόρφυρο τοῦ Τρυγητὴ τὸ ἀστέρη,
πρῶτα τὴ χάρι σου ἀγαπῶ, κι' ἡ χάρι σου τὸ ξέρει.

Γλυκὸ φεγγάρι ἀνάμεσα ἔστις καλαμιὰς χλωμαίνει
κι' ἡ σῦρα στενάζει τρυφερά, ποῦ ἐπάνω τους διαβαίνει.
Καὶ ἔστὸ ἤχερὸ τὸ διάστημα, πρὸς τὸ ἄφανο φεγγάρι,
τὸ κέρας κλαίει ἔστην ἔρημιὰ καὶ τ' ἄφανὸ μοσχάρι.

IV

Ἔσβυσε, κατεβαίνοντας ἔστὸν κάμπο ὁ Ἄποσπερίτης·
γλυκεῖα εἶν' ἡ ὦρα, κι' ἡ ἀνοιξὶ ποῦ ξεφυλάει μαζί τῆς.
Παῖξε μου ἀπόψε τοὺς πικροὺς σκοπούς, ποῦ σοῦχει μάθει,
κάποιος θλιμμένος Σάτυρος ἀπὸ τῶν δρυμῶν τὰ βάθη !

Ἄκου τὸν ἤχο τῆς νοτιᾶς, ἔστων πλατανιδῶν τὰ φύλλα !
Ἄκου, ἀπ' τὸν ἀδεντρον ἀγρὸ πῶς πνέει ἀνατριχίλα
καὶ πρὸς τὸν ἔρημο οὐρανὸ κλαίει τὸ ξανθὸ δαμάλι...
Καί, μιά, ἡ νοτιὰ ἀλαφροφυσῶ, καί, μιά, σοπαίνει πάλι.

Μέσα ἀπ' τῆς λίμνης τὰ νερά, μαβειὰ ξεσηκωμένα
διαβαίνουν τοῦ φθινόπωρου τὰ σύννεφα ἕνα-ἕνα
κι' ἡ φυλλωσιά τὸν ἴσκιο τῆς ἐδῶθε-ἐκεῖθε σείνει.
Καὶ πίσω ἀπ' ὅλα, τρίσβαθα, ἀναύει κρύα σελήνη.

Κυνηγημένος ὡς ἐδῶ ἀπ' τὰ δάση, τὰ γυμνά
φωλιά ὁ διωγμένος ὁ Ἐρωτας ζητάει γιὰ νὰ φωλιάσῃ·
μὰ ἐδῶ ἔχουν φύγει τὰ πουλιά, κι' ὦρα τὴν ὦρα φτάνει
κι' ἡ χειμωνιά, ποῦ ἐσύναξε τὰ πρόβατα ἔστη στάνη.

Γιὰ τάμμα, ἀπ' τὰ μαλλιά μου μιά ξανθεὶα πλεξίδα κλέβω,
μὲ τὸν αὐλό, (ποῦ ἀνώφελα ἔστα χεῖλη παιδεύω
γιὰ νὰ τοῦ πάρω τὸ ἄπαρτο τὸ μυστικὸ) δεμένα,
μὲς ἔστα νερά, φθινόπωρο, ὀίχνω, μαζί μ' ἐμένα,

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

3-ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ-3

ΑΘΗΝΑΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΛ. 12-27.

Γραφεία ἐν Πειραιεῖ, - Κωνσταντινουπόλει, - Σμύρνῃ, - Νέα Ὑόρκῃ.

Ἰδιόκτητος Ἀεροπλοῦα.

ΕΦΟΠΔΙΣΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

Γενικὸν ἐμπόριον ΕΙΣΑΓΩΓῆ ΕΞΑΓΩΓῆ.

Τὰ μεγαλειότερα ἰδιόκτητα μαρμαρορυχεῖα ἐν Ἑλλάδι.

Ἐργοστάσιον ἐπεξεργασίας μαρμάρων.

Μάρμαρα λευκὰ καὶ οἰουδήποτε χρώματος δι' οἰκοδομὰς καὶ δι' οἰασθήποτε ἄλλας ἐργασίας.

“ΑΓΚΥΡΑ,,
Ο. Γ. Ε. & Β.
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΕΦ. ΔΡΧ. 1.000.000

44-ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ-44

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 11-07

Ο ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛῆ

Πώλησις βιβλίων λιανικὴ καὶ χονδρικὴ ἐν τοῖς γραφείοις.

ΤΜΗΜΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ἀντιπρόσωποι μεγάλων οἰκῶν Ἀμερικανικῶν, Ἀγγλικῶν, Γαλλικῶν καὶ Ἰαπωνικῶν.

Κάτοχοι τελειοτάτου Οἴνοπνευματοποιείου

ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΤΕ ΜΑΣ ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΩΣ

44-Μητροπόλεως-44

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΙΑ ΠΑΣΑΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΝ

Ἡ πλέον θρεπτικὴ, νόστιμος καὶ εὐθηνὴ τροφή εἶνε ἡ ΣΟΚΟΛΑΤΑ καὶ τὸ ΚΑΚΑΟ

ΠΑΥΛΙΔΟΥ

Διὰ ΒΡΑΣΙΜΟΝ ἐτικέττα μπλέ. — Διὰ ΦΑΓΩΜΑ ἐτικέττα σοκολατόχρους. — ΓΑΛΑΚΤΟΣ ἐτικέττα ἐρυθρᾶ.

ΠΩΛΗΣΙΣ: Λιανικὴ εἰς ὅλα τὰ Ἐδωδιμοπωλεῖα καὶ Ζαχαροπλαστεῖα. — ΧΟΝΔΡΙΚΗ: Ὅδὸς Αἰόλου 111

ΑΘΗΝΑΙ